

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Andrea Vlasáková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: B6205 Ekonomika a management

Studijní obor: Ekonomika a management mezinárodního obchodu

Globální hospodářská transformace Indie a výzvy pro mikroekonomické subjekty

Global economic transformation of India and challenges for micro-economic entities

DP-EF-KEK-2012-82

Bc. Andrea Vlasáková

Vedoucí práce: prof. Ing. Jiří Fárek, CSc., katedra ekonomie

Konzultant: Ing. Stanislav Medek Šrám, Škoda Auto a. s.

Počet stran: 89

Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 4. 5. 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 4. 5. 2012

Anotace

Diplomová práce se zabývá globální hospodářskou transformací Indie a výzvami pro mikroekonomické subjekty. Stěžejní část práce je věnována analýze a zhodnocení současné hospodářské situace země prostřednictvím hlavních makroekonomických ukazatelů, obchodní politice a investičnímu prostředí na místním trhu. Součástí práce je také zpracování obecné charakteristiky země, se zaměřením především na demografii a stručný popis historického vývoje země od doby získání nezávislosti v roce 1947 po současnost, s vymezením hlavních událostí, které v historii Indie sehrály velkou roli. Indie je lákavou zemí pro zahraniční investory. Závěrečná kapitola poskytuje informace o vhodnosti indického trhu pro příliv zahraničních investic a zmiňuje také působnost společnosti Škoda Auto a. s. na tamním trhu.

Klíčová slova

Demografie

Hospodářské reformy

Chudoba

Indie

Infrastruktura

Makroekonomické ukazatelé

Obchodní politika

Přímé zahraniční investice

Annotation

This master thesis deals with global economic transformation of India and challenges for micro-economic entities. The fundamental part of the work is dedicated to the analysis and evaluation of the current Indian economic situation through the main macro-economic indexes, to its trade policy and investment environment. One part of this work also focuses on general characteristics of the country such as its demographic situation and history since 1947 (achievement of independence from Great Briatain) until nowadays. In the context of globalization, the introduction of an important Czech automotive company Škoda Auto a. s., to the Indian market may be seen as closely related to the attractiveness of this country perceived by foreign investors. The final part of this work is devoted to the activities of Škoda Auto a. s. in India and provides information about the suitability of the Indian market in terms of investment opportunities.

Key words

Demography

Economic reforms

Poverty

India

Infrastructure

Macro-economic indexes

Trade policy

Foreign direct investment

Poděkování

Na tomto místě bych ráda vyjádřila poděkování svému vedoucímu diplomové práce panu prof. Ing. Jiřímu Fárkovi, CSc. za jeho vstřícný přístup, pomoc a cenné rady při zpracování práce, dále pak svému konzultantovi panu Ing. Stanislavu Medkovi Šrámovi ze společnosti Škoda Auto a. s.

Také bych ráda poděkovala rodičům a svým nejbližším za jejich podporu během celého studia.

Obsah

Seznam tabulek	10
Seznam grafů	11
Seznam použitých zkratk	12
ÚVOD	14
1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O INDICKÉ REPUBLICCE	16
1.1 Geografie a přírodní podmínky	18
1.2 Demografie	19
1.3 Politický systém	21
1.4 Historický vývoj	22
1.4.1 Období nezávislosti	23
1.4.2 Vláda P. V. Narasimhy Ráa	26
2 CHARAKTERISTIKA EKONOMICKÉ SITUACE INDIE	29
2.1 Současná ekonomická situace	30
2.2 Zhodnocení makroekonomických ukazatelů	32
2.2.1 HDP a ekonomický růst	33
2.2.2 Index spotřebitelských cen (CPI) a inflace	38
2.2.3 Nezaměstnanost	41
2.2.4 Měnový kurz	45
2.2.5 Zahraniční dluh	46
2.3 Vývoj obchodní bilance	48
2.4 Vývoj komoditní a teritoriální struktury zahraničního obchodu	50
3 OBCHODNÍ POLITIKA	53
3.1 Obchodní politika Indie	53
3.2 Autonomní a smluvní nástroje obchodní politiky	54
3.2.1 Autonomní nástroje obchodní politiky Indie	55
3.2.2 Smluvní nástroje obchodní politiky Indie	56
3.3 Indicko-české vztahy	69
4 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE	73
4.1 Investiční klima v Indii	73
4.2 Vývojové trendy v přílivu PZI do Indie	77
4.3 Teritoriální a odvětvová struktura PZI	78
4.4 Působnost Škoda Auto a. s. na indickém trhu	80
ZÁVĚR	83
Použitá literatura	85

Seznam tabulek

Tab. 1: Administrativní členění země.....	17
Tab. 2: Zhodnocení makroekonomických ukazatelů 2005–2011.....	33
Tab. 3: Pořadí zemí dle velikosti HDP v letech 2009 a 2050 (prognóza firmy PwC)	38
Tab. 4: Celkový zahraniční dluh (mld. USD) a podíl na HDP (%).....	47
Tab. 5: Vývoj obchodní bilance Indie (v mld. USD)	49
Tab. 6: Hlavní komodity vývozu a dovozu a jejich % podíl	52
Tab. 7: Obchod Indie se státy uskupení ASEAN (mil. USD)	58
Tab. 8: Obchod Indie s uskupením SAARC (v mld. USD).....	60
Tab. 9: Obchod Indie se zeměmi severovýchodní Asie (v mil. USD)	62
Tab. 10: Obchod Indie s Austrálií a Novým Zélandem.....	63
Tab. 11: Bilaterální obchod Indie se Spojenými státy americkými, Kanadou a Mexikem (v mil. USD).....	65
Tab. 12: Obchodní výměna mezi Indií a Českou republikou v letech 2004-2009 (v mil. USD).....	71
Tab. 13: Výše PZI do Indie jednotlivých zemí (v mil. USD).....	80

Seznam grafů

Graf 1: Průměrný roční přírůstek obyvatelstva v letech 1993–2006 (v %)	19
Graf 2: Vývoj populace v Indii a Číně v letech 1981–2026	21
Graf 3: Tempo růstu HDP (v %)	34
Graf 4: Podíl na tvorbě HDP v Indii v období 2009/2010 (v %)	37
Graf 5: Vývoj potravinové inflace (v %)	40
Graf 6: Vývoj inflace v Indii v letech 2005–2011(v %)	41
Graf 7: Vývoj populace (15-64 let) v zemích BRICs a OECD v letech 1990-2030	42
Graf 8: Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti v zemích BRICs a OECD, porovnání let 2000 a 2005 (v %)	43
Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v Indii v letech 2002–2010 (v %)	45
Graf 10: Vývoj indické rupie vůči americkému dolaru v letech 2000–2012	46
Graf 11: Podíl externích komerčních úvěrů na celkovém dluhu (v %)	47
Graf 12: Vývoj salda obchodní bilance v letech 1995–2009	49
Graf 13: Export Indie 2010 (v %)	50
Graf 14: Import Indie 2010 (v %)	51
Graf 15: Hlavní obchodní partneři Indie 2010–2011 (v mld. USD)	57
Graf 16: Vzájemná obchodní bilance mezi ČR a Indií v letech 2000-2009 (v mil. USD)	71
Graf 17: Vývoj PZI v letech 2005-2010 (v bil. USD)	76
Graf 18: Pořadí zemí dle atraktivnosti pro PZI (měřeno dle FDI Confidence Index)	76
Graf 19: Vývoj PZI (v mld. USD)	77

Seznam použitých zkratk

ASEAN	Association of South East Asian Nations Sdružení národů jihovýchodní Asie
BIMSTEC	Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation Iniciativa Bengálského zálivu pro více odvětvovou technickou a hospodářskou spolupráci
BJP	Bharatiya Janata Party Indická lidová strana
BRICs	Brazílie, Rusko, India a Čína
CPI	Customer Price Index Index spotřebitelských cen
ECBs	External Commercial Borrowings Externí komerční úvěry
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIC	East India Company Východoindická společnost
ES	Evropské společenství
EU	European Union Evropská unie
EUR	Euro
FAO	Food and Agriculture Organization Organizace OSN pro výživu a zemědělství
HDP	Hrubý domácí produkt
INC	Indian National Congress Indický národní kongres
INR	Indian rupee Indická rupie
IMF	International Monetary Fund Mezinárodní měnový fond
IT	Informační technologie

MERCOSUR	Mercado Común del Sur Sdružení volného obchodu
NAFTA	North American Free Trade Agreement Severoamerická dohoda volného obchodu
OECD	Organisation for Economic Development and Cooperation Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PPP	Purchasing power parity Parita kupní síly
PwC	PricewaterhouseCoopers
PZI	Přímé zahraniční investice
RBI	The Reserve Bank of India Indická centrální banka
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation Jihoasijské sdružení pro regionální spolupráci
SAFTA	The Agreement on South Asian Free Trade Area Dohoda o jihoasijské zóně volného obchodu
SAPTA	The SAARC Preferential Trading Arrangement Preferenční obchodní dohoda
SATIS	The SAARC Agreement on Trade in Services Obchodní dohoda se službami
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development Konference OSN o obchodu a rozvoji
USA	United States of America Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WTO	World Trade Organization Světová obchodní organizace

ÚVOD

Tématem diplomové práce je globální hospodářská transformace Indie a výzvy pro mikroekonomické subjekty. Hlavním důvodem pro výběr daného tématu byla ta skutečnost, že je Indie v současné době velmi diskutované téma. Zajímalo mě, jak je vůbec možné, že se hovoří o možnosti, že Indie bude patřit mezi ekonomické velmoci a kde je klíč k těmto prognózám. Řekne-li se Indie, většina z nás si spíše představí zemi, kde je bída, avšak opak je pravdou. Indie má dokonce ambice stát se do roku 2050 třetí největší ekonomikou světa. Existuje řada názorů o možném budoucím vývoji a předem vytyčených cílech, které si země stanovila. Zda dojde k naplnění těchto cílů, zůstává otázkou.

Indie je největší demokratickou zemí na světě, která během posledních let zaznamenala řadu změn a patří tak v současnosti mezi velké hráče na globálním trhu. V souvislosti s reformami, které zde byly koncem minulého století nastoleny, se Indie dravě zapojuje do světového hospodářství, kde v současnosti zaujímá jednu z hlavních rolí. Je ale také zemí plnou kontrastů, kde na jedné straně můžeme vidět reklamní poutače lákající na nejmodernější světové značky, na druhé straně se lze setkat s extrémní bídou zejména ve venkovských oblastech. V rámci Asie zde žije nejvíce dolarových miliardářů, ale také více hladovějících dětí, než je jich v celé subsaharské Africe.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá zejména historickým vývojem země a vyzdvihnutím nejdůležitějších událostí v historii Indie od doby získání nezávislosti, demografií a geografii země. Druhá kapitola popisuje současnou ekonomickou situaci země, zabývá se analýzou a zhodnocením současného ekonomického stavu pomocí hlavních makroekonomických ukazatelů. Tato kapitola se také věnuje vývoji obchodní bilance země, komoditní a teritoriální struktury obchodu. Třetí kapitola analyzuje samotnou obchodní politiku Indické republiky a zabývá se autonomními a smluvními nástroji obchodní politiky. U autonomních nástrojů je rozebírána problematika cel, celních sazeb a netarifních omezení obchodu, u autonomních nástrojů jsou popsány bilaterální a vícestranné dohody a dohody v rámci WTO. Poslední kapitola se věnuje vývojovým trendům v přílivu PZI, teritoriální a odvětvové struktury investic, zabývá se také působností společnosti Škoda Auto a. s. na indickém trhu.

Cílem diplomové práce je poukázat na významné historické události země od doby získání nezávislosti v roce 1947, které v mnohém ovlivnily její současné postavení na globálním trhu a ukázat zda je v Indii vhodné investiční prostředí, jakým výzvám nebo naopak hrozbám může zahraniční investor v této zemi čelit. Práce by též měla podat ucelené informace o hospodářské situaci země pomocí hlavních makroekonomických ukazatelů a nastínit možný budoucí vývoj, přednosti ale také problémy, kterým Indická republika čelí. Cílem je též zmapování působení země na poli světové ekonomiky a na vybraných příkladech vystihnout její integraci do mezinárodních vztahů.

Hlavním zdrojem informací pro mou práci byly především internetové stránky v anglickém jazyce, kde jsem čerpala nejaktuálnější informace.

1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O INDICKÉ REPUBLICE

Indie, oficiálním názvem Indická republika, se rozprostírá v jižní Asii od 8° po 36° severní zeměpisné šířky a od 68° po 97° zeměpisné délky, svou rozlohou je sedmou největší zemí světa. S více jak miliardou obyvatel je druhou nejlidnatější zemí světa, více obyvatel má již pouze Čína. Hlavním městem je Nové Dillí. Peněžní jednotkou je indická rupie (INR). Indie je zemí plnou řek, polí, lesů, hor a pouští. Na severu od zbytku Asie zemi dělí pásmo Himalájí. Jižní pobřeží dlouhé 3 218 km je na západě omýváno Arabským mořem, na jihu Indickým oceánem a na východě se vyskytuje Bengálský záliv.

Indie je zemí mnoha kontrastů, mísí se zde historie a tradice s dynamickou současností. V oblasti informačních technologií zaujímá za Spojenými státy druhé místo, avšak na druhou stranu jsou zde i silně dodržovány tradiční domácí zvyky. Jako příklad můžeme uvést preferenci pracně připravovaného jídla v domácnosti, před rychlým občerstvením, na frekventované silnici lze spatřit vůz tažený volem, slona, jízdní kolo, nebo nejnovější model automobilu. Indie je považována za největší demokratickou zemi na světě, kde hlavou státu je prezident. Oficiálním úředním jazykem je hindština, kterou ovládá více jak 40 % obyvatel. Druhým úředním jazykem je angličtina a mezi další jazyky, se kterými se v Indii můžeme setkat, patří bengálština (8,1 %), telugu (7,2 %), maráthština (7 %), tamilština (5,9 %) a urdština (5 %).

Území Indie se administrativně člení na 28 svazových států, 6 svazových teritorií a teritorium hlavního města. Rozlohou největším svazovým státem je stát Madhya Pradesh nacházející se ve středu země s rozlohou 355 328 km², dále následuje stát Rajasthan na severozápadě a stát Maharashtra na jihozápadě. Nejlidnatějším městem je Lucknow ve státě Uttar Pradesh čítající okolo 166 mil. obyvatel. V hlavním městě Nové Dillí žije přibližně 12,8 mil. obyvatel.^{1,2}

---

¹ NICHOLSON, L. *Indie*. Brno: Computer Press, 2009, s. 10-19. ISBN 978-80-251-2701-8.

² BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

Tab. 1: Administrativní členění země

Administrativní členění – svazové státy:			
Název státu	Hlavní město	Název státu	Hlavní město
Andhra Pradesh	Hyderabad	Maharashtra	Mumbai (Bombai)
Arunachal Pradesh	Itanagar	Manipur	Imphal
Assam	Dispur	Meghalaya	Shillong
Bihar	Patna	Mizoram	Aizawl
Chattisgarh	Bilaspur	Nagaland	Kohima
Jammu & Kashmir	Srinagar, Jammu	Punjab	Chandigarh
Jharkhand	Ranchi	Rajasthan	Jaipur
Goa	Panjim	Sikkim	Gangtok
Gujarat	Gandhinagar	Tamil Nadu	Chennai (Madras)
Haryana	Chandigarh	Tripura	Agartala
Himachal Pradesh	Simla	Orissa	Bhubaneswar
Karnataka	Bangalore	Uttaranchal	Dehra Dun
Kerala	Thiruvanthapuram	Uttar Pradesh	Lucknow
Madhya Pradesh	Bhopal	West Bengal	Kolkata (Calcutta)
Administrativní členění – svazová teritoria:			
Svazové teritorium	Správní středisko	Svazové teritorium	Správní středisko
Andaman & Nicobar Islands	Port Blair	Daman & Diu	Daman
Chandigarh		Lakshadweep	Karawatti
Dadra & Nagar Haveli	Silvassa	Pondicherry	Pondicherry
Svazové teritorium hlavního města Indie	New Delhi		

Zdroj: BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

1.1 Geografie a přírodní podmínky

Celková rozloha Indie je 3 287 263 km². Území je velice rozsáhlé a v Asii zaujímá strategickou polohu. Na severozápadě sousedí s Pákistánem, a na severu s Afganistánem a čínskou provincií Sinkiang. Dalšími hraničními sousedy jsou Nepál, Bhútán, Barma (Myanmar), Bangladéš a na jihu Srí Lanka. Součástí Indické republiky jsou také ostrovy Andamany a Nikobary (Andaman & Nicobar Islands), které se nachází v Bengálském zálivu, a Lakadivské ostrovy (Lakshadweep) v Arabském moři.

Asijské pohoří Himaláje, které je zároveň největším pohořím světa, se rozkládá na území hned několika států, a jedním z nich je právě Indie. Nižší pohoří Arávalí, patřící k nejstarším pohořím na světě, se nachází ve státě Rahasthan. Na západ od pohoří se rozprostírá poušť Thár, kde jsou bohatá naleziště nerostného bohatství. Významnou roli sehrála také pohoří Vindhja a Satpura, která se nachází ve střední části Indii a která bránila pronikání nepřátel ze severu. Nachází se zde také Dakšinská a Maisúrská plošina a pohoří Východní a Západní Ghát. Důležitou roli hraje také Indoganžská nížina.

Podnebí v Indii je velmi rozdílné. Střídají se zde podnebná pásma a jsou zde rozdíly mezi severem, kde se nachází pohoří Himaláje, vnitrozemím, nebo přímořským klimatem. Velkou roli zde hraje tzv. monzunové období, které trvá od června do září, na jihu poloostrova i déle. Řeky pramenící zejména v horských oblastech zavlažují indickou půdu, mezi nejvýznamnější patří v Himalájích řeka Indus a Ganga, na východě řeka Brahmaputra a na jihu pak řeka Kávéri. Řeka Ganga je nejposvátnější hinduistickou řekou, která se vlévá do Bengálského zálivu a představuje největší povodí v Indii, zaujímající asi 25 % země.

Indie se nachází na obratníku Raka, na hlavních spojích zemských desek a její zemská masa je obklopována oceány. Proto se zde často vyskytují přírodní úkazy, které mají někdy velmi ničivé či až katastrofální následky. Jako příklad můžeme uvést časté tropické cyklony v Bengálském zálivu, zemětřesení, nebo povodně způsobené prudkými monzuny. Tyto přírodní katastrofy s sebou obvykle přináší oběti na životech a je také nutností vynaložit velké finanční prostředky na náhradu škod.³

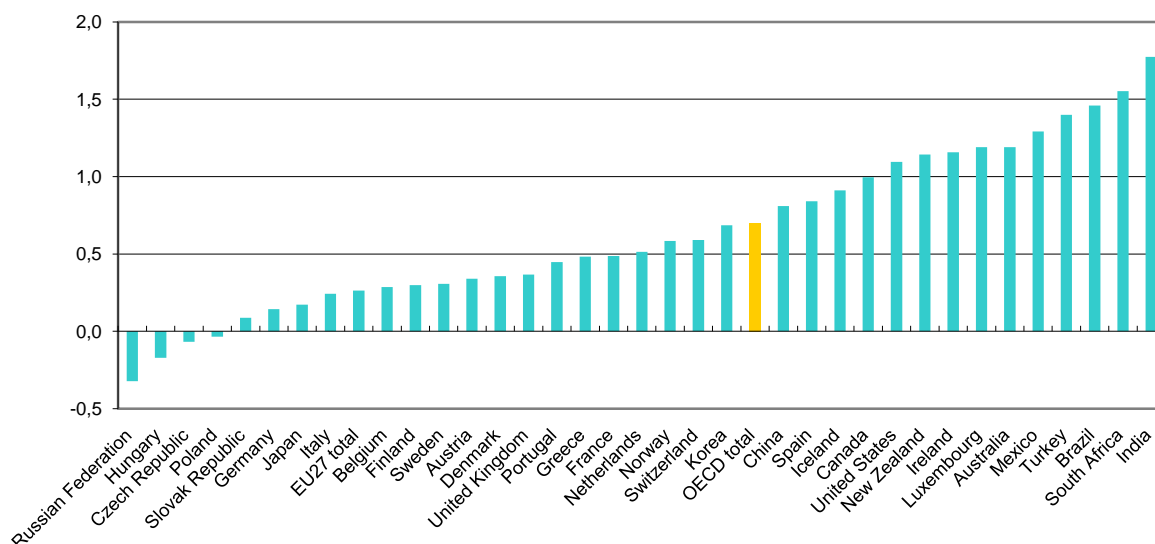
---

³ NICHOLSON, L. *Indie*. Brno: Computer Press, 2009, s. 20-23. ISBN 978-80-251-2701-8.

1.2 Demografie

V roce 2001 dle výsledků posledního sčítání obyvatel žilo v Indii 1,027 miliardy obyvatel. V červenci roku 2011 bylo v Indii odhadem evidováno 1,189 miliardy obyvatel, kteří se dožívají průměrného věku 66,8 let. Lidé ve věkové skupině 15-64 tvoří 64,9 % demografické struktury obyvatelstva. Mladí ve věku 0-14 let představují 29,7 % a lidé starší 65 let 5,5 % populace. Na první pohled je patrné, že věkové složení obyvatelstva Indie je například v porovnání se stárnoucími státy Evropy, velmi příznivé. Průměrný roční přírůstek obyvatel je cca. 1,312 %, zaznamenal tak do jisté míry pokles oproti rokům předchozím, kdy se pohyboval nad hranicí 1,5 %.^{4,5}

Graf 1: Průměrný roční přírůstek obyvatelstva v letech 1993–2006 (v %)

Zdroj: OECD. In: *India: country statistical profiles* [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=CSP2008>.

Indie je stát mnoha národů. Mezi největší skupiny patří indoárijská skupina (Hindustánci, Bengálci, Gudžaráthové, Paňdžábcí, Uríjci, Maráthové a další) tvořící 72 %, dále pak drávidská skupina (Tamilové, Telugové, Kannadové, Malajámci, atd.) – 25 %, skupiny Mundů – 3 %, horské skupiny v Himalájích aj. Mezi náboženstvím převládá hinduismus,

⁴ Central intelligence agency. In: *South Asia: India* [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.

⁵ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

ke kterému se hlásí 80,5 % Indů. Dále rozšířený je islám – 13,4 %, křesťanství - 2,3 %, sikhismus, buddhismus a džinismus.⁶

K populační explozi došlo v době, kdy Indie získala nezávislost (1947), do té doby zde žilo 350 mil. obyvatel. Nyní zde žije přes 16 % světové populace. Především díky lepší stravě, možnosti poskytnutí zdravotní péče, léčbě nemocí jako malárie, cholera či pravé neštovice, se délka života lidí prodlužuje. Existují zde úspěšné programy, jejichž cílem je omezení rychlého nárůstu populace, a tak postupně dochází ke snižování meziročního přírůstku obyvatel. Jako hlavní problém, se kterým se Indie potýká, je negramotnost obyvatel. I přesto, že jsou zde realizovány kampaně pro zvýšení gramotnosti, rozdíly mezi jednotlivými svazovými státy jsou stále ještě patrné. Gramotnost ve státě Kerala se pohybuje okolo 93 %, v Tamil Nadu 65 %, ale například na severu ve státě Rajasthan, kam jezdí řada turistů, je gramotných pouze 35,8 % obyvatel. Avšak i v této oblasti již Indie dosáhla značného zlepšení. Do doby, než byla vyhlášena nezávislost země, průměrná gramotnost v Indii dosahovala 18 %, v některých oblastech i méně. Nyní je gramotných okolo 65 %, což je zajisté výrazné zlepšení. Rok 1947 však znamenal i jiné změny, jako například stěhování obyvatel do měst. Do roku 1947 města obývalo méně než 20 % lidí, a většina z nich žila na venkově. Nyní je situace jiná díky migraci obyvatel do měst. Nejvíce obyvatel žije ve městech Mumbai - 16,3 mil., Kolkata – 13,2 mil. a hlavním městě Nové Dillí – 12,8 mil. Značný počet obyvatel žije i ve městech Chennai, Hyderabad, Bangalore a Ahmadabad. I přes značný hospodářský pokrok Indie čelí i dnes mnoha problémům. V 70. letech 20. stol. žilo pod hranicí chudoby okolo 54 % z celkové populace, dnes je tomu přibližně 20 %. Mezi nejproblematictější státy, kde stále setrvávají zdravotní problémy, nemoci jako je AIDS, tuberkulóza a jiné, patří Bihar, Madhya Pradesh a Orissa. V roce 2009 se počet osob žijících s AIDS vyšplhal na 2,4 mil. - tím Indii náleží 3. místo na světě s největším počtem nakažených virem HIV, za státy Jihoafrická republika a Nigérie. Ročně na tento virus zemře až 170 tis. lidí. Celkové výdaje na zdravotnictví činily v roce 2009 2,4 % HDP.^{7,8}

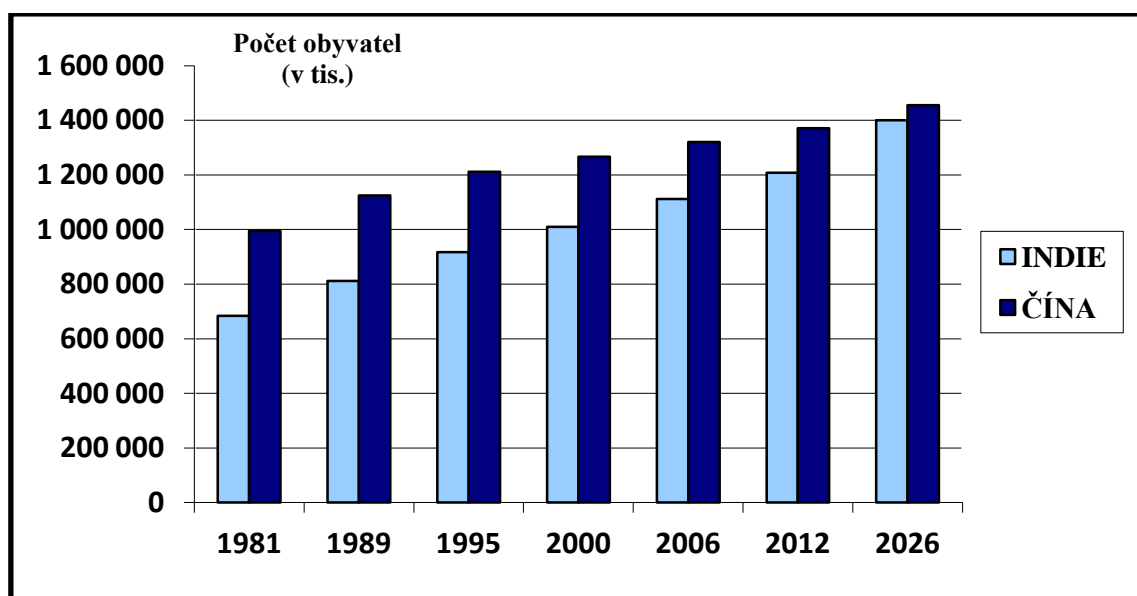
---

⁶ Central intelligence agency. In: *South Asia: India* [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.

⁷ Central intelligence agency. In: *South Asia: India* [online]. [cit. 2011-11-06]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.

⁸ NICHOLSON, L. *Indie*. Brno: Computer Press, c2009, s. 14-17. ISBN 978-80-251-2701-8.

Dle posledního sčítání lidu z roku 2011 se indická populace výrazně rozrostla. Pouze za poslední dekádu (2001–2011) se počet obyvatel navýšil o 181 milionu lidí, což je celkový počet populace v Brazílii, která je pátou největší zemí světa. Postupně tak populace šplhá až k 1,21 mld. obyvatel. Nyní v Indii žije více lidí než v USA, Indonésii, Brazílii, Pákistánu a Bangladéši dohromady a odhaduje se, že by do roku 2030 mohla předstihnout Čínu, která je v současnosti nejlidnatější zemí světa. Obyvatelstvo Indie v současnosti čítá téměř 17 % z celkové světové populace.⁹

Graf 2: Vývoj populace v Indii a Číně v letech 1981–2026

Zdroj: OECD. In: *India: country statistical profiles* [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=CSP2008>.

1.3 Politický systém

Státním zřízením Indie je republika v čele s prezidentem, který je volen oběma komorami parlamentu na dobu 5 let. Od 25. července 2007 je prezidentkou Pratibha Devisingh Patil. Jedná se o stát federativního typu, kde jednotlivé státy mají poměrně široké pravomoci. Zakládá se na principu parlamentní demokracie s pluralitním systémem politických stran a nezávislé justici. Velkou roli v politické oblasti hraje politický klientelismus a také korupce. Parlament je složen ze dvou komor: Poslanecké sněmovny (Lok Sabha – 545 poslanců) a Rady států (Rajya Sabha – 245 členů). Viceprezident je též předsedou

⁹ Bbc.co.uk. In: *India census: population goes up to 1.21bn* [online]. [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12916888>.

Rady států, je volen na období 5 let a v současné době je jím Mohammad Hamid Ansari. Vrcholným politickým orgánem každého ze států unie je Zákonomodárné shromáždění (Legislative Assembly), jehož hlavní činností je schvalování ministrů států a hlavního ministra (Chief Minister). Guvernér každého svazového státu je jmenovaný centrální vládou a má v daném státě určité pravomoci. Mezi hlavní politické strany patří: Indický národní kongres (Indian National Congress - INC) a Indická lidová strana (Bharatiya Janata Party – BJP). INC patří mezi nejstarší strany země, byla založena již v roce 1885 a je úzce svázána s významnou osobností historie Indie Mahátmy Gándhího, který bojoval za nezávislost Indie. Jedná se o nejsilnější vládnoucí stranu v Indii. BJP je stranou opoziční a její původní program se zakládal na nacionalismu a obraně hinduistických hodnot.^{10,11}

1.4 Historický vývoj¹²

Již první zmínky o Indii byly několik let před naším stoletím, avšak subkontinent se stal cílem cest evropských objevitelů, mořeplavců až v 15. stol.

V roce 1600 zde byla založena anglická společnost londýnských kupců obchodujících v Indii, tzv. Východoindická společnost (East India Company, EIC). Během 18. stol. se tato společnost transformovala z obchodní korporace v teritoriální mocnost a jejím cílem bylo ovládnutí indického území. V důsledku povstání z let 1857–1859, které též bylo označováno jako první válka za nezávislost, byla v roce 1858 činnost společnosti ukončena a Indie od tohoto roku patřila přímo pod správu britské koruny. Roku 1877 se královna Viktorie stala indickou císařovnou.

Proběhla řada administrativních reforem, jejichž cílem bylo upevnění moci koloniálního aparátu. Došlo k reformaci právního řádu, soudnictví, indické civilní služby a to vše dle britského vzoru. Britská Indie se stala surovinovou základnou britského průmyslu.¹³

---

¹⁰ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

¹¹ Central intelligence agency. In: *South Asia: India* [online]. [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.

¹² FILIPSKÝ, J. *Stručná historie států: Indie*. Praha: Nakladatelství Libri, s. 58-151. ISBN 978-80-7277-381-7.

¹³ NĚMEC, P., J. IRA a J. ŠVÁBENSKÁ. *Indie jako výzva a jako partner*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 121. ISBN 978-80-245-1229-7.

V 60. a 70. letech 19. stol. vznikaly v nejvíce prosperujících oblastech organizace, které byly spojovány s počátky indického národního hnutí. Mezi nejznámější a nejaktivnější patřilo Indické sdružení, které vzniklo v Kalkatě roku 1876. Jako výsledek politického probuzení a národního sebeuvědomění se stalo založení INC.¹⁴

Důležitou roli v dějinách Indie sehrál vstup M. K. Gándhího do indické politiky. Móhandás Karamčand Gándhí se do Indie vrátil v roce 1915 z Afriky a pozvedl činnost INC.¹⁵ Své stoupence vedl k pospolitému životu, sebekázi, zdrženlivosti, nebojácnosti, obětavosti, prostotě a úspěšnému vedení politického boje. Bojoval především za svobodu a je tak označován jako osvoboditel Indie. Stal se vůdcem v boji proti britskému utlačování. Jeho snahy o získání větší autonomie nad Brity byly úspěšné.

Již během druhé světové války posílila pozice Muslimské Ligy, zastupující zájmy muslimské menšiny. Vedení Ligy kladlo především důraz na to, že Indie je zemí dvou národů, a to muslimů a hinduistů. Každý národ má tak právo na vlastní domov, území a stát. Muslimové se tak stále více snažili o vytvoření vlastního muslimského státu – Pákistán. Tímto byl položen základ poválečného rozdělení Indie, která až do konce druhé světové války byl pod nadvládou Britů.

1.4.1 Období nezávislosti

Dne 20. února 1947 premiér Attlee oznámil připravenost Británie ukončit svou britskou nadvládu v Indii a to nejpozději do června roku 1948. Později na to byl předložen i plán na vytvoření dvou samostatných dominií - Indického svazu a Pákistánu. Zákon o nezávislosti Indie se stal platným o půlnoci ze 14. na 15. srpna 1947.¹⁶ Došlo též k oddělení Indického svazu od Východního a Západního Pákistánu. Následkem došlo k velké migraci obyvatel, která se dle odhadů týkala až 15 milionů hinduistů, sikhů a muslimů. Byla doprovázena násilím s náboženským podtextem a vyžádala si poměrně velké ztráty na životech.

---

¹⁴ Indický národní kongres byl založen roku 1885. Jednalo se o shromáždění delegátů z různých částí Britské Indie, kteří debatovali o politických a sociálních otázkách celoidického významu.

¹⁵ KRÁSA, M., D. ZBAVITEL a D. MARKOVÁ. *Indie a Indové: od dávnověku k dnešku*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, s. 223, 1997. ISBN 80-7021-216-0.

¹⁶ FILIPSKÝ, J. *Stručná historie států: Indie*. Praha: Nakladatelství Libri, s. 110. ISBN 978-80-7277-381-7.

Na základě mnoha jednání dne 26. ledna 1950 vstoupila v platnost nová ústava. „Z dosavadního dominia se vyhlášením nové ústavy stala „suverénní a demokratická“ Indická republika s parlamentní formou vlády, inspirovanou westminsterským modelem.“¹⁷ Hlavou státu se stal prezident, který nahradil generálního guvernéra. Byl jím kongresový politik Rádžendra Prasád a včele vlády i nadále zůstal Džaváharlál Néhrú.

Dle ústavy hlavní pravomocí ústřední vlády a parlamentu byly otázky týkající se obrany země, zahraniční politika, jaderná energetika, vnitrozemní doprava či měnová politika, naopak pod pravomoc jednotlivých států patřila justice, zdravotnictví, školství, zemědělství, atd. Řešila se též otázka úředního jazyka, který by měl nahradit bývalý jazyk angličtinu. Byla jím vyhlášena hindština, což vyvolalo řadu nepokojů, a tak v prosinci 1967 došlo k novelizaci jazykového zákona a byl vyhlášen tzv. bilingvismus.

Cílem kongresové strany a indické vlády bylo navázání přátelských vztahů s Čínou. Dle dohody, která byla mezi státy dne 29. dubna 1954 uzavřena, mělo dojít k tomu, že se obě země budou nadále řídit pěti pravidly, tzv. paňčášila: vzájemné respektování uzemní celistvosti a suverenity, neútočení, nevměšování se do vnitřních záležitostí, rovnost a vzájemná výhodnost a mírové soužití. Avšak vlivem sporu, který se týkal vymezení indicko-čínských hranic, tato pravidla nebyla respektována.

Džaváharlál Néhrú působil včele indické vlády v letech 1947-1964 a je označován za architekta moderní Indie. Reprezentoval levé křídlo kongresové strany a jeho hlavním záměrem bylo vytvoření spravedlivé, egalitářské a demokratické společnosti, založené na respektu k lidským právům. Usiloval o upevnění politické a ekonomické nezávislosti země. Během jeho vlády Indie doznala dalekosáhlých přeměn ekonomiky i sociální oblasti.

Již na počátku roku 1950 vznikla Plánovací komise, které Néhrúa předsedal a byl vytvořen první pětiletý plán (1950-1955). Tento plán si zejména stanovil priority v oblasti zemědělství, dopravy, komunikací a zaměřoval se též na odvětví ekonomiky, která byla nejhůře postižená rozdělením subkontinentu. Druhá pětiletka (1956-1961) se zaměřovala na rozvoj těžkého a strojírenského průmyslu, omezení závislosti na dovozech ze zahraničí,

---

¹⁷ FILIPSKÝ, J. *Stručná historie států: Indie*. Praha: Nakladatelství Libri, s. 116. ISBN 978-80-7277-381-7.

regulaci soukromého sektoru a posílení úlohy státu. Néhrú roku 1964 zemřel a ve funkci ho vystřídal Lál Bahádur Šástrí, který měl pokračovat v néhrúovské linii.

Dalším významným obdobím byla i doba vlády Indiry Gándhiové, dcery Nehrúa. Premiérka se ujala funkce v době, kdy hospodářská situace nebyla nijak příznivá. Zemi sužovalo sucho, což vedlo k nedostatku základních potravin a prudkému nárůstu inflace. V některých oblastech hrozil hladomor. Také válka s Čínou a Pákistánem si vyžádala výrazné vojenské výdaje, což způsobilo zvýšení deficitu a ohrožení rozvojových projektů. Došlo ke stagnaci exportu, prudkému poklesu devizových rezerv vlivem nákupu zbraní, potravin a surovin v zahraničí. Jedním řešením, jak zvýšit příliv zahraničních investic a posílit export, byla devalvace rupie o 35,5 %. Toto opatření však nepřineslo žádoucí účinek, ba naopak docházelo ke zdražování, nárůstu nezaměstnanosti a rostlo sociální napětí.

V květnu 1967 se Indira Gándhiová zasloužila o prosazení přijetí Desetibodového reformního programu, který se týkal: podřízení bankovního sektoru s pojišťovnictvím „společenské kontrole“, zestátnění zahraničního obchodu a distribuce potravin, zrychlení pozemkových reforem, atd. Cílem bylo především snížení inflace a zlepšení ekonomické situace. Provedla radikální reformu bankovního sektoru a 19. července 1969 nechala zestátnit 14 největších soukromých bank. Byly naplněny sliby z volebního programu jako například zestátnění pojišťovnictví, těžby uhlí a prosadila nacionalizaci bank a zrušení knížecích privilegií. Cílem programu bylo též vymýcení chudoby, avšak situace se spíše zhoršovala. Potravinová krize, pokles devizových rezerv a další uvalily Indii do recese. Zvyšovala se nezaměstnanost, rostla inflace a byl nedostatek základních komodit.

Indira Ghándhiová se stala hrozbou pro demokracii a strůjkyní korupčních praktik a byl na ní vyvíjen tlak k odstoupení. Reakcí na to však premiérka roku 1975 zveřejnila Dvacetibodový reformní program. Zaměřoval se zejména na podporu nejchudších venkovských vrstev a vymanění se z recese. Došlo k prosazení zvýšení minimální mzdy, zavedení daňových úlev pro obyvatele s nejnižšími příjmy, snížení základních cen potravin aj. Zpočátku stabilizační opatření přinesla hospodářské oživení, snížení inflace a i snížení cen. Ale již roku 1976 se vše vrátilo zpět, sílila nespokojenost a země se opět dostávala do recese. Premiérka společně se svým synem Sandžajem provedli i řadu neoblíbených

opatření a nakonec 31. října 1984 byla zavražděna sikhskými členy své ochranky. Jejím nástupcem se stal její syn ministerský předseda Radžív Gándhí.

Roku 1985 Radžív Gándhí stanovil plán, jehož cílem mělo být přesunutí Indie urychleně do 21. století. Vymyslel projekt šesti technologických misí, což byly technologické programy založené na výsledcích moderní vědy a techniky v oblastech, v nichž byla země nejvíce zaostalou. Cílem programu bylo zajištění dostatečného množství pitné vody do indických vesnic, snížení negramotnosti, zavedení očkování dětí a těhotných matek, zvýšit produkci mléka, docílit, aby každá vesnice měla telefonní síť, atd. Také sám Gándhí byl obviněn z řad korupčních praktik.

1.4.2 Vláda P. V. Narasimhy Ráa

Nová vláda (1991-1996), do jejíž čela se dostal bývalý ministr zahraničí Pámulaparti Vénkata Narasinha Ráo byla vytvořena 21. června 1991. Ihned došlo k řadě ekonomických reforem, aby se zlepšil stav ekonomické situace. Do této doby platil systém výrobních kvót, dovozních licencí, prosazoval se protekcionismus a upřednostňoval se státní sektor na úkor soukromého podnikání. Již na počátku 90. let na Indii dolehla platební krize, deficit veřejných financí se vyšplhal na 10,4 % HDP a podíl domácího dluhu na HDP dokonce až na 54,6 %. Došlo k dramatickému poklesu devizových rezerv, které v roce 1990/1991 vystačily sotva na úhradu dvou až třídenního importu. *„Země se ocitla na pokraji krachu a k překlenutí nedostatku likvidity musela vláda v březnu 1991 prodat 20 tun zlata z měnových rezerv.“*¹⁸

Nový ozdravný program připravený ministrem financí Manmóhanem Singhem měl zajistit překonání krize. Reformy se týkaly především radikálních úsporných opatření, liberalizace zahraničního obchodu, privatizace státních podniků, zrušení zákona o monopolech a restriktivních obchodních praktikách z roku 1969 a zejména otevřenosti země zahraničnímu kapitálu. Program přinesl oživení ekonomiky, zvýšil se export a došlo k celkovému zrychlení tempa hospodářského rozvoje (z původních 3-3,5 % na dvojnásobek). Jak uvádí Kraft s Fárkem: *„Přímé zahraniční investice stouply z téměř*

---

¹⁸ FILIPSKÝ, J. *Stručná historie států: Indie*. Praha: Nakladatelství Libri, s. 145. ISBN 978-80-7277-381-7.

nulové hodnoty na 2,3 mld. USD koncem dekády. Zvětšil se rovněž podíl Indie na světovém exportu (z 0,4 % roku 1980 na 0,7 % v roce 2000).¹⁹ Toto období se dá nazvat počátkem rozkvětu indické ekonomiky. Avšak i závěr Ráovy vlády doprovázela řada korupčních afér, a tak bylo zpomaleno tempo ekonomických reforem.

Roku 1996 se konaly již 11. všeobecné volby a nejsilnější stranou se stala BJP. Vedla se řada diskuzí s Pákistánem, aby byla zachována vzájemná důvěra a nehrozil jaderný konflikt. Avšak co se týkalo otázky Kašmíru, tak zde stále mezi státy určité napětí přetrvávalo. To vyvrcholilo v květnu 2002, kdy došlo k teroristickému útoku. K příměří obou stran došlo až 26. listopadu 2003 podepsáním dohody o příměří, čímž byla otevřena možnost normalizace vzájemných vztahů.

V prosinci 2003 ve volbách opět zvítězila strana BJP a v hospodářské oblasti se pokračovalo reformní politikou nastolenou v 90. letech. Zvýšil se příliv zahraničních investic nejenom do strojírenského průmyslu a budování infrastruktury, nýbrž i do různých odvětví spotřebního průmyslu. Také pojišťovnictví se otevřelo přílivu cizího kapitálu a byl ukončen monopol na telekomunikační služby.

Vypsání nových voleb na jaro 2004 znamenalo pro BJP zklamání, neboť novou vládnoucí stranou se stala Jednotná pokroková aliance (UPA). Novým předsedou vlády se stal zakladatel ekonomických reforem v Indii Manmóhan Singh. Program strany se především ubíral na zvýšení tempa hospodářského růstu na 7-8 %, podporu venkova a zvýšení zemědělské produkce. Cílem bylo též investovat větší finanční prostředky na podporu vzdělanosti (nejméně 6 % HDP), zmenšit sociální rozdíly mezi lidmi a chránit náboženské a etnické menšiny před diskriminací. Strana se zaměřila na 7 klíčových oblastí: zemědělství, zavlažování, vzdělání, zdravotnictví, podpora zaměstnanosti, obnova městských sídel a vylepšení infrastruktury. Především na zemědělství, jakožto doposud zanedbávaný sektor, se vláda rozhodla vyčlenit vyšší objem investic. Rolníkům začaly být poskytovány výhodnější úvěry, byly zavedeny nové metody k obdělávání půdy a lépe se využívala srážková voda. Ambiciózní program „budování Indie“, vytvořený na léta 2005 - 2009 si stanovil cíle: připojit vesnice a domácnosti, které jsou bez elektřiny na rozvodnou

---

¹⁹ FÁREK, J. a J. KRAFT. *Světová ekonomika za prahem nového století globálních změn: Vstup do 21. století*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2006, s. 130. ISBN 80-7372-142-2.

sít', zajistit dodávky pitné vody do vesnic bez vlastních vodních zdrojů, zavedení telekomunikačních sítí do těchto oblastí, vybudovat kvalitní silnice, zlepšit tak infrastrukturu země, podporovat zavlažovací systém a rodinám bez přístřeší poskytnout dotace na stavbu vlastních obydlí.

I přes utlačování a nepokoje, které v Indii vznikaly vlivem zdejší nadvlády Britů, si Indové velmi dobře uvědomili, že to také mělo svá pozitiva. Britové se především podíleli na stavbě nových škol, úřadů, železnic, podpoře zavlažovacího systému a průmyslové výroby. V Indii zasadili kořeny demokracie a nedali tak možnost vzniku diktátorských režimů, jak tomu bylo v jiných státech. Veškeré změny, kterých od 90. let bylo dosaženo, znamenaly pro Indii mnoho. Především se jednalo o hospodářský vzestup země a zvýšení její prosperity. Došlo k liberalizaci podnikatelského prostředí, zavedení vyspělých technologií, rozvoji informačního sektoru, investovalo se do vědy a výzkumu a prosazovaly se další sociálně ekonomické reformy.

2 CHARAKTERISTIKA EKONOMICKÉ SITUACE INDIE

Roku 1947 získala Indie nezávislost a od té doby byl její rozvoj svírán vysokým stupněm státního plánování a regulací hospodářských procesů (striktní kontroly zahraničních investic, dovozní licence, vysoká cla aj.). Již v roce 1950 byl předložen první pětiletý plán ekonomického rozvoje a tato tradice přetrvává dodnes. S prvními výraznějšími reformními kroky přišla Indira Gándhiová a postupně se zvyšovalo tempo ekonomického růstu, v období 1980-1990 byl roční průměr 5,9 % a v přepočtu na obyvatele 3,8 %.

Po roce 1991 došlo k výrazné transformaci hospodářství a na základě nově zavedených tržně orientovaných reforem se v Indii začala prosazovat nová ekonomická politika. Výraznou změnou bylo otevření se zahraničnímu obchodu a deregulace vnitřního trhu. Byl tak umožněn snadnější přístup zahraničních firem na domácí trh, neboť se snížila cla na dovážené zboží a též došlo ke zrušení některých množstevních omezení. Postupně docházelo k privatizaci státních podniků a podpoře rozvoje kapitálového trhu.

Úspěšnost reforem znamenala akceleraci tempa ekonomického růstu ze 4,2 % roku 1991 až na 7,5 % v roce 1996. Došlo k nárůstu přímých zahraničních investic ze skoro nulové hodnoty na 2,3 mld. USD koncem dekády. Také podíl Indie na světovém exportu zaznamenal navýšení a roku 2000 dosáhl hodnoty 0,7 %, přičemž výraznějších výsledku dosáhl především sektor obchodovatelných služeb. Takto příznivý vývoj makroekonomických ukazatelů měl za následek i zlepšení v sociální oblasti. Snížila se kojenecká úmrtnost, podíl obyvatel pod hranicí chudoby (méně jak 1 USD na osobu na den) z více jak jedné poloviny koncem 70. let na přibližně 26 % v roce 2000. Zvyšovala se gramotnost obyvatelstva a vlivem lepší zdravotní péče se též prodlužovala délka dožití lidí.

Avšak i přes veškeré změny je zde řada problémů, které brání Indii v tom, aby dohnala své asijské protějšky. Jedná se zejména o stále vyšší úroveň celních sazeb, tak i netarifní a administrativní bariéry bránící dovozu zboží. Jednou z hlavních překážek je také stále přetrvávající zaostalost venkova, kde žije většina indické populace – okolo 70 %. Většina obyvatel je závislá na zemědělství, které se podílí téměř jednou čtvrtinou na tvorbě HDP a neustále zápolí s výkyvy počasí a nedostatečným zavlažováním. Přístup k nezávadné

vodě, zvýšení podílu domácností k elektrifikaci a pružnější pracovní trh jsou výzvami, kterými by se Indie v budoucnosti měla zabývat.

Pro Indii je typický tzv. osobitý model rozvoje, který spočívá ve zlepšení ekonomické situace díky výraznému rozvoji sektoru služeb, nikoliv vlivem těžebního a zpracovatelského průmyslu, jak tomu bylo u jiných rozvojových zemí. Jak uvádí Kraft a Fárek: „*Podíl sektoru služeb na tvorbě HDP přesahuje jednu polovinu, a pokud Indie setrvá na cestě nastoupené růstové trajektorie, stane se zřejmě první velkou rozvojovou zemí, kde k „odstartování“ rozvoje vedla mobilizace intelektuální či mozkové kapacity spíše než těžba surovin anebo levná pracovní síla ve zpracovatelském průmyslu.*“²⁰ Export služeb představoval již v roce 2003 významný zdroj příjmů, činil okolo 15 mld. USD.²¹

2.1 Současná ekonomická situace

V letech 2008 a 2009 vypukla ekonomická a finanční krize, která vyústila z americké hypoteční krize z roku 2007. Vznikla tak v centru světového finančního systému a je považována za nejhorší svého druhu od Velké hospodářské krize z roku 1929. Nezasáhla pouze vyspělé ekonomiky, ale vzhledem k hospodářské propojenosti jednotlivých zemí světa se dotkla i zemí rozvojových. Z globálního hlediska tak dopadům krize nešlo uniknout. Krize způsobila krach na finančních trzích, postihovala investice, výrobu i obchod a též se dotkla domácností a rodin. Ztráty, které byly vlivem krize způsobené, se odhadují na 3,4 bilionu EUR. Pouze pro představu je to více než celkové HDP Francie a dvakrát více než činí HDP Brazílie. Za hlavní důvod krize je považován nedostatečně rozvinutý finanční trh a jeho nestabilita.

Předpokládá se, že Indie bude ekonomickou velmocí budoucnosti. Ještě před krizí zaznamenávala země výrazné tempo ekonomického růstu, které v období 2003–2007 dosahovalo v průměru více jak 8 %. Navzdory silné regulaci bankovního sektoru, počátky krize nikterak Indii nezasáhly. Země byla nadále prosperující a indický finanční systém zůstal stabilní. Však již na podzim roku 2008 krize začala postihovat oblast hospodářství.

---

²⁰ KRAFT, J. a J. FÁREK. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008, s. 132. ISBN 978-80-7372-413-9.

²¹ Tamtéž, s. 128-132

Došlo k poklesu ekonomického růstu, který nejenže měl dopad na domácí obyvatele, ale vzhledem k silné pozici indické ekonomiky, představoval problém i pro další země v regionu.

Počátky krize se v Indii projevovaly odlivem kapitálu. Za rok 2007 činil příliv investic 17,7 mld. USD a pouze za období od ledna 2008 do února 2009 bylo z Indie investory staženo 13,3 mld. USD. Indická burza, kam zahraniční investoři ukládali své peněžní prostředky, následkem toho zkolabovala. V souvislosti s odlivem kapitálu došlo i ke snížení objemu zahraničních půjček a to mělo za následek klasickou krizi likvidity. Jak indické společnosti, tak i jednotlivci stále obtížněji získávali úvěr.

Byl výrazně oslaben obchodní sektor. Zatímco indický vývoz a dovoz ještě v první polovině roku 2008 rostl, v druhé polovině zaznamenal výrazný pokles. Byla tak omezena výroba a to mělo za následek navýšení nezaměstnanosti o 3 %. Snižovaly se mzdy, klesla soukromá spotřeba a to vedlo k dalšímu oslabení domácí ekonomiky.

Na tento nepříznivý stav musela indická vláda reagovat, uvolnila tak měnovou politiku a vytvořila tzv. stimulační balíčky. Cílem indické vlády bylo zejména posílení domácí poptávky a přilákání zahraničních investorů. Vlivem snížení úrokových sazeb a zmírnění bankovních pravidel se podařilo částečně stimulovat odliv kapitálu, který byl způsoben odchodem zahraničních investorů. Tzv. stimulační balíčky se zejména týkaly podpory zaměstnanosti v mimoměstských oblastech, exportního průmyslu a zvýšení mezd státních zaměstnanců. Tyto dodatečné výdaje dosahovaly celkem asi 5,7 % HDP, tedy přibližně 60 mld. USD.

Veškerá opatření, která byla indickou vládou realizována, ztlumila dopady ekonomické krize, avšak nezabránila snížení ekonomického růstu. Ten v roce 2009 dosáhl pouhých 5,6 % HDP, což je téměř o 2 % méně než tomu bylo v roce 2008 a dokonce o 4 % méně oproti roku 2007.

V porovnání s evropskými státy je indický hospodářský růst vysoký, avšak nutností je přihlédnout ke specifickým podmínkám v Indii, jako je populační růst vyžadující rovněž vysoké tempo ekonomického růstu. Odhaduje se, že pokud by růst indické ekonomiky klesl pod hranici 5 %, mělo by to vliv na zvyšující se chudobu, nedostatek pracovních míst

a to by se negativně projevilo na sociální situaci obyvatelstva. S tím pak související nárůst sociálních výdajů, zadlužení a další ekonomické a rozpočtové problémy.²²

V souvislosti se světovou krizí vzešli tzv. noví lídři. Jedná se o ekonomiky, které by měly vést světovou ekonomiku a řadíme mezi ně státy: Čína, Indie, Brazílie a Rusko. Tyto státy také nesou označení BRICs. Již se nejedná o rozvojové trhy, ale můžeme je řadit mezi trhy vyspělé. Hlavním důvodem proč se uvádí, že tyto státy budou lídry světové ekonomiky, je ten fakt, že se jich prakticky nedotkla světová recese. Země BRICs však nemají moc společného, liší se historií, náboženstvím, strukturou trhu a také netvoří společnou organizaci. Jedná se spíše o skupinu zemí s podobným ekonomickým vývojem. Indie ani Čína nikterak výrazně krizí ovlivněny nebyly, ba naopak predikují velice optimistické prognózy a je tak možné, že v budoucnu opravdu zamíchají s pořadím nejsilnějších ekonomik světa.^{23,24}

2.2 Zhodnocení makroekonomických ukazatelů

S výjimkou období světové ekonomické krize od přelomu nového tisíciletí přetrvává v Indii období ekonomického růstu.

Následující tabulka ukazuje vývoj některých hlavních makroekonomických ukazatelů od roku 2005 do roku 2011.

---

²² Česko proti chudobě. In: *Krize a rozvojové země* [online]. Praha: Pražský institut pro globální politiku - Glopolis, o.p.s. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://www.ceskoprotichudobe.cz/pdf/glopolis_krize_a_rozvojove_zeme.pdf.

²³ iDNES.cz. In: *Z krize vzešli noví lídři - světovou ekonomiku povede Čína, Indie, Rusko a Brazílie* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/z-krize-vzesli-novi-lidri-svetovou-ekonomiku-povede-cina-indie-rusko-a-brazilie-gdu-/eko-zahranicni.aspx?c=A100209_165241_ekonomika_vem.

²⁴ Ekonomický vývoj Ruska a Brazílie je do jisté míry odlišný, závisí na vývoji cen surovin. Brazílie exportuje železnou rudu, ocel a ropu, Rusko je vývozcem ropy a zemního plynu. Oba státy vyváží do Evropy, v poslední době se však také soustředí na východní trhy. Brazílské hospodářství je podporováno zejména rostoucí domácí poptávkou a téměř stabilní ekonomikou, problém zde spočívá v byrokracii a rozdílech ve společnosti. Rusko je považováno za brzdu skupiny, neboť jsou zde problémy s inflací, politické problémy a také deficitní státní rozpočet. Zatímco Rusko profituje pouze z exportu nerostných surovin, Čína se ukazuje jako skutečná velmoc. Dalšími ekonomikami, které by se v budoucnu ke skupině států BRICs mohly přiřadit, patří dle analytiků státy Singapur, Jižní Korea nebo Malajsie.

Tab. 2: Zhodnocení makroekonomických ukazatelů 2005–2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
HDP v běžných cenách (v mld. USD)	784,2	875,4	1,100	1,206	1,235	1,367	1,496
Meziroční růst HDP (v %)	9,2	9,8	9,3	7,3	5,6	8,7	8,4
HDP na obyvatele (v USD)	694	763	945	1 020	1 031	1 124	1 214
HDP na obyvatele podle PPP (v USD)	2 085	2 329	2 581	2 789	2 940	3 176	3 446
Míra inflace (v %)	4,2	6,1	6,4	8,4	10,9	13,1	5,5

Zdroj: IMF International Monetary Fund. In: *India: Report for Selected Counties and Subjects* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z:
http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/01/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2015&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=79&pr1.y=3&c=534&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPPPPC%2CPCPI%2CPCPIPCH&grp=0&a=.

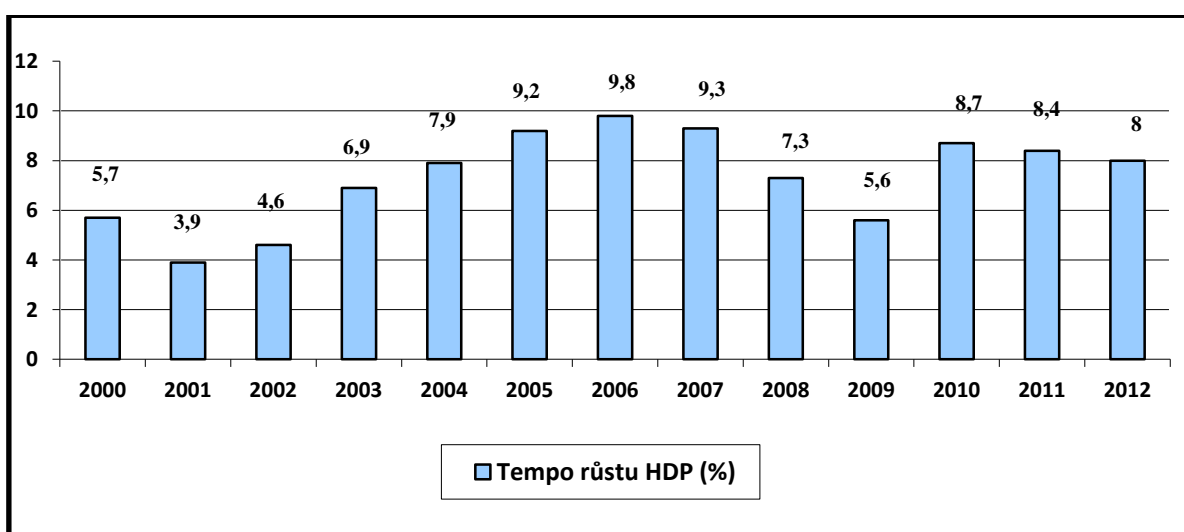
2.2.1 HDP a ekonomický růst

V červenci roku 1991 nastala v Indii skutečná hospodářská revoluce, kde hlavní osobností byl Manmohan Singh, který zahájil řadu hospodářských reforem na podporu ekonomického růstu. Dalším zlomovým okamžikem indických hospodářských dějin byl rok 1999, který znamenal pro Indii otevření se světu především z hlediska informačních technologií. To znamenalo velkou invazi významných světových společností do země. Své pobočky si v Indii otevřely celosvětové softwarové kolosy jako např.: Microsoft, HP, IBM, Intel, Dell aj. A tak již od 90. let je zde zaznamenávám příznivý vývoj prakticky všech makroekonomických ukazatelů s výjimkou celosvětové krize.

Významnou změnou proměny indického hospodářství je také ten fakt, že indický ministr financí roku 2003 prohlásil, že se již Indie nechce řadit mezi příjemce rozvojové pomoci, tudíž se de facto vzdává pomoci z vyspělého západního světa a chce patřit mezi poskytovatele rozvojové pomoci. Indie tak přestala přijímat pomoc ode všech zemí na bilaterální úrovni, výjimkou byly státy velké šestky tj. Japonsko, Německo, USA, Velká Británie, Rusko a EU. Co se týká poskytování rozvojové pomoci, zde se Indie soustředí

zejména na Afriku, kde je perspektivou přeměna rozvojové pomoci na obchodní vztahy.²⁵
26

Indická ekonomika je ihned za Čínou druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou světa. Již v prvním čtvrtletí (duben-červen) fiskálního roku 2010/2011 dosáhlo tempo růstu HDP 8,8 %. Ve druhém čtvrtletí (červenec – září) se růst HDP o něco málo navýšil a vyšplhal se na 8,9 %. Indie je ambiciózní zemí a jejím cílem je předstihnout Čínu a stát se tak nejrychleji rostoucí ekonomikou světa. Jsou zde jisté předpoklady, že v tomto desetiletí je Indie schopna dosáhnout až 10% růstu HDP, zatímco čínský ekonomický růst se bude pohybovat v rozmezí 7–8 %. Vývoj tempa růstu HDP nám ukazuje graf č. 3.²⁷

Graf 3: Tempo růstu HDP (%)

Zdroj: IMF International Monetary Fund. In: *India: Report for Selected Counties and Subjects* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/01/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2015&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=79&pr1.y=3&c=534&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPPPPC%2CPCPI%2CPCPIPCH&grp=0&a=.

Zda se indická vize v následující dekádě naplní, záleží na řadě faktorů. Musí se počítat se skutečnostmi, kterým Indie čelí: odchod kvalifikované síly za vyššími výdělky do zahraničí, přetrvávající záporná obchodní bilance, vysoká míra inflace, nevyhovující

²⁵ Euroekonom.cz: ekonomický portál. In: *Indie - rozvojová země s obrovským potenciálem* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>.

²⁶ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *Indie - ekonomická charakteristika země* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

²⁷ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

infrastruktura, snižující se index růstu průmyslové výroby z 16,5 % v dubnu 2010 na 2,7 % v listopadu 2010.

Podle analytiků by však tempo ekonomického růstu mělo být zachováno a hlavní pozornost indické vlády bude zaměřována na:

- modernizaci a výstavbu nové infrastruktury;
- rozvoj energetického sektoru;
- zvýšení podílu průmyslu na tvorbě HDP;
- ochranu životního prostředí a další.²⁸

Jak již bylo zmíněno, od začátku hospodářské a ekonomické krize zaznamenala Indie největšího ekonomického růstu ve druhém čtvrtletí roku 2010 a to 8,8 %. Hlavním faktorem růstu indické ekonomiky je velká rozloha vnitřního trhu. Indie není zemí, která je závislá na exportu, nýbrž na domácí spotřebě a postupně bohatnoucí populaci. Právě kvůli závislosti spíše na spotřebiteli, je tak indické ekonomické klima méně ovlivňováno globálními výkyvy či světovou krizí. To se ukázalo v roce 2009, kdy Indie vykázala nižší ekonomický růst, avšak přesto celkem vysoký. Podíváme-li se však na ukazatel HDP na jednoho obyvatele, tak zde v porovnání s vyspělými ekonomikami Indie stále zaostává a zůstává v tomto ohledu velmi chudou. Pouze pro představu průměr HDP na obyvatele v EU činí okolo 30 000 dolarů, v Indii je tomu pouhých 3 000 dolarů a v porovnání s USA je na tom Indie ještě hůře. Avšak i přes nepříznivé HDP je Indie jednou z nejrobustnějších ekonomik světa, v paritě kupní síly zaujímá čtvrté místo a je konkurentem evropské a americké ekonomiky především v oblasti cen služeb.²⁹

Na poměrně výrazný rozvoj služeb a stagnaci průmyslu má vliv hned několik faktorů. Jedná se například o velký počet vysokoškolsky vzdělaných studentů technického oboru, kteří mají velmi dobré znalosti anglického jazyka. Školy jsou velmi uznávané, a tak absolventi nemají problém s uplatněním i v rozvinutých ekonomikách – zejména v USA. Dalším faktorem je rychle se šířící globalizace služeb ve světovém hospodářství a s tím spojený outsourcing. A v neposlední řadě je nutné zmínit i nepružný pracovní trh a další

---

²⁸ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

²⁹ Zprávy.rozhlas.cz. In: *Indická ekonomika roste, v HDP ale dále zaostává* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/svetovaekonomika/_zprava/778044.

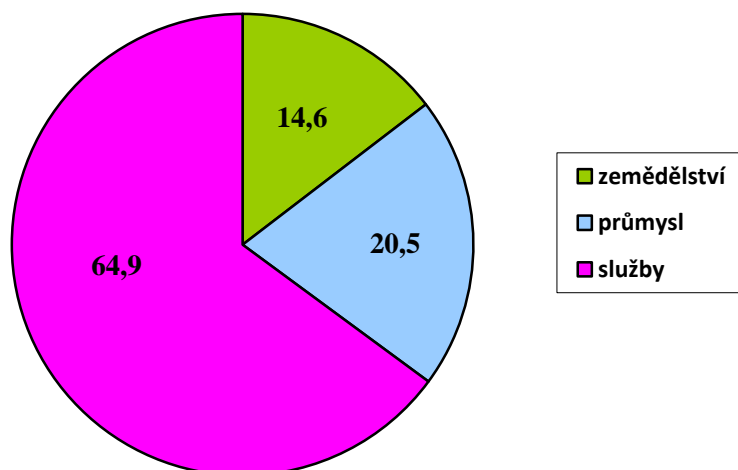
zvláštnosti vývoje indického hospodářství. Podniky s více jak 100 zaměstnanci nemohou propouštět, aniž by k tomu neměly svolení místních vládních autorit a to v zájmu ochrany a udržení pracovních míst. Jelikož je souhlas udělován pouze výjimečně, typická společnost má o 17 % více pracovníků, než je zapotřebí. Chtějí-li tak podniky ve zpracovatelském průmyslu rozšířit svou výrobu, spoléhají spíše na automatizaci a kontraktní zaměstnance než na kmenové pracovníky. Výhodou služeb je možnost pružnějšího zeštíhlování, neboť zaměstnavatelé nemusí složitě překonávat restriktce. Původní záměr ochrany zaměstnanců se tak spíše ukázal jako nevyhovující z důvodu snížení přílivu zahraničních průmyslových investic. I přesto že výše mezd a dostupnost kvalifikované pracovní síly je srovnatelná s Čínou, větší investice se hrnou spíše tam. Rigidní pracovní trh a zaměstnanecká politika patří mezi klíčové překážky, které brání výraznějšímu hospodářskému vzestupu.³⁰

Indie je však rozvojovou zemí s obrovským hospodářským potenciálem, který je v mnoha ohledech větší, než je tomu v případě Číny. Proto označujeme-li Čínu za kandidáta na pozici světové hospodářské supervelmoci 21. století, určitě bychom neměli zapomínat také na Indii. Na rozdíl od komunistické Číny je zemí s nejlidnatější demokracií na světě, je velmi oblíbenou zemí zahraničních investorů a prakticky od 90. let zde setrvává ekonomický růst (opomeneme-li světovou krizi v roce 2008). Hlavní výhodou Indie je také ta skutečnost, že rozvoj ekonomiky je tažen službami, nikoliv průmyslem, jako je tomu u Číny. Dochází k tomu, že podíl zemědělství na HDP klesá, podíl průmyslu stagnuje a podíl služeb roste. Také proto je Indie označována za celosvětově nejpřipravenější hospodářství, které dokáže čelit tvrdé globální konkurenci 21. století. Graf č. 4 nám ukazuje podíl jednotlivých složek na celkovém HDP v Indii. Jak bylo zmíněno výše, oproti předchozím rokům tak došlo k velkým změnám, dříve byla ekonomika tažena zemědělstvím, nyní výrazně stoupl podíl služeb.³¹

---

³⁰ KRAFT, J. a J. FÁREK. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008, s. 132. ISBN 978-80-7372-413-9.

³¹ Euroekonom.cz: ekonomický portál. In: *Indie - rozvojová země s obrovským potenciálem* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>.

Graf 4: Podíl na tvorbě HDP v Indii v období 2009/2010 (v %)

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *Indie - ekonomická charakteristika země* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

Doba, kdy světová ekonomika byla ovládána Západem, se pomalu chýlí ke konci. Celosvětová finanční a ekonomická krize podle analytiků konzultantské firmy PwC (PricewaterhouseCoopers) tak pouze uspíšila posun ekonomické moci k rozvojovým zemím. Uvádí se, že nové ekonomiky krizovou situaci způsobenou zhroutilím západních bank v roce 2008 přešly daleko rychleji, než se očekávalo a nyní je jejich růstové tempo třikrát až čtyřikrát rychlejší, než je tomu u USA, Japonska nebo států eurozóny. Je tak možné, že roku 2032 překoná HDP Číny, Indie, Brazílie, Ruska Mexika, Indonésie a Turecka objem ekonomik nynější skupiny G7, kam řadíme USA, Japonsko, Německo, Velkou Británii, Francii, Itálii a Kanadu. Podle projekce PwC rok 2050 bude patřit Číně, která bude mít největší hrubý domácí produkt, a tak přestihne USA. Za nimi budou následovat státy Indie a Brazílie. Tabulka č. 3 zachycuje porovnání pořadí zemí dle velikosti HDP v roce 2009 a 2050 dle prognózy PwC.³²

³² Česká televize. In: *V polovině století ovládnou ekonomiku rozvojové země* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/111971-v-polovine-stoleti-ovladnou-ekonomiku-rozvojove-zeme/>.

Tab. 3: Pořadí zemí dle velikosti HDP v letech 2009 a 2050 (prognóza firmy PwC)

Pořadí	Rok 2009	Rok 2050
1.	USA	Čína
2.	Japonsko	USA
3.	Čína	Indie
4.	Německo	Brazílie
5.	Francie	Japonsko

Zdroj: Česká televize. In: *V polovině století ovládnou ekonomiku rozvojové země* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/111971-v-polovine-stoleti-ovladnou-ekonomiku-rozvojove-zeme/>.

2.2.2 Index spotřebitelských cen (CPI)³³ a inflace

Ekonomové uvádí, že globální ekonomika čelí třem hlavním problémům a to dluhům eurozóny, hrozícímu nárůstu cen a stagnujícímu trhu práce v USA. Očekává se masivní měnová expanze v USA, ale i v jiných vyspělých zemích, což bude mít za následek růst cen komodit, zřejmě i akciových trhů a tržních úrokových sazeb. Právě v roce 2011 tak ceny začnou růst a bude velmi záležet na centrálních bankách, jak se k tomu postaví. Toto bude platit jak pro Indii, Čínu, tak i pro malé a otevřené ekonomiky. Zejména chudé země nejvíce pocítí rychle stoupající ceny komodit. Jak uvádí Pavel Sobišek, tak řešením pro zajištění stability cen může být solidní úroda na severní polokouli v závěru roku.³⁴

Inflace se v Indii stává velkým problémem a je tak klíčovou prioritou indické vlády, jak se k tomu postaví. Zejména rostoucí ceny potravin mohou mít vážný dopad na Indii, neboť tvoří 47 % spotřebního koše. Ceny zde rostou zejména kvůli globální neúrodě a růstu cen ropy, energií a jiných komodit. Pokud se situace nezlepší a ceny nezačnou klesat, dojde ke zhoršení konkurenceschopnosti země a zároveň možnému poklesu ekonomického růstu.³⁵

Zvýšená míra inflace se začala projevovat již na počátku roku 2008. Přehoupla se přes hranici 7 % a byla tak nejvyšší od prosince roku 2004. Tamní vláda tak nastolila řadu

³³ CPI (Customer Price Index). Jedná se o index spotřebitelských cen, který umožňuje snadné zjištění pohybu cenové hladiny.

³⁴ Aktuálně.cz. In: *2011: Svět budou pálit dluhy, inflace a možná i hlad* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=687004>.

³⁵ Aktuálně.cz. In: *Inflace rozložila Tunisko, trápí už i mocné v Davosu* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=689311>.

razantních opatření, které měly zajistit snížení tak rekordní míry inflace. Byl zakázán export rýže a byla zrušena cla na dovoz jedlého oleje a kukuřice. Vládou bylo také zvažováno stanovení cenového stropu na suroviny, který by připadal v úvahu, že by všechny ostatní kroky selhaly a inflace by i nadále rostla. Podobná opatření byla naposledy přijata indickou vládou v průběhu ropných šoků v sedmdesátých letech.³⁶

Na začátku roku 2009 se inflace pohybovala na úrovni 10 %, avšak následně došlo k prudkému nárůstu maloobchodních cen (CPI) vlivem neúrody a od tohoto okamžiku ceny potravin a zemědělských produktů stále rostou. Pouze během roku 2010 se navýšila cena zeleniny o 100 % - z toho brambory o 56 % a cibule o 200 %, místy vylétla i trojnásobně - z 25 rupií na 70 rupií za kilo. Ke konci roku 2010 tak potraviny v Indii zdražily o 18,32 % a zdolaly tak rekord z potravinové krize roku 2008.³⁷

V roce 2011 tak indická centrální banka už po třinácté za rok a půl navýšila úrokové sazby³⁸ na 8,5 % a jejím hlavním dlouhodobým cílem je stáhnout inflaci na hranici 4 –5 %, dále pak zpomalit rychle rostoucí ekonomiku a tím razantně zpomalit zdražování. Na začátku roku se potravinová inflace pohybovala okolo 16 %, v říjnu se snížila na hranici 10,6 % a koncem roku dosáhla dokonce nulových hodnot. Vývoj potravinové inflace nám ukazuje graf č. 5. Avšak nedochází pouze ke zdražování potravin, ale za pozornost také stojí i růst cen jiných komodit, jako například zdražení plynu od roku 2008 o pětinu. Důvodů růstu inflace se uvádí několik: například se může jednat o špatnou sklizeň, růst požadavků na mzdy nebo i špatné jednání ze strany centrální banky. Zejména pro miliony Indů, kteří žijí v chudobě, nárůst inflace působí jako daň pro chudé.³⁹

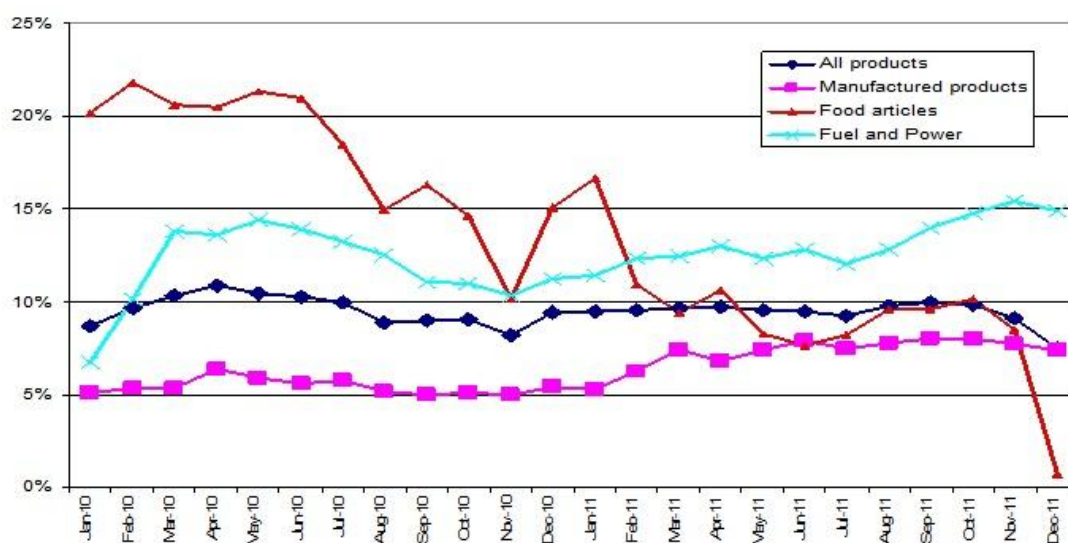
³⁶ Česká televize. In: *Inflace v Indii na tříletém maximu, hrozí radikální zásah vlády* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/10895-inflace-v-indii-na-triletem-maximu-hrozi-radikalni-zasah-vlady/>.

³⁷ Aktuálně.cz. In: *Inflace rozložila Tunisko, trápí už i mocné v Davosu* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=689311>.

³⁸ Pozn.: Došlo k navýšení repo sazby na 8,5%, tj. sazba, za kterou půjčuje prostředky komerčním bankám a zároveň navýšila tzv. rezervní repo sazbu, tj. sazba kterou platí bankám za depozita na 7,25%.

³⁹ IDNES.cz: Ekonomika. In: *Indie neúspěšně krotí inflaci, ceny rostou o 10 procent* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/indie-neuspesne-kroti-inflaci-ceny-rostou-o-10-procent-pdo-eko-zahranicni.aspx?c=A111025_102513_eko-zahranicni_fih.

Wholesale Price Index: January 2010 – Dec 2011 (% change yoy)

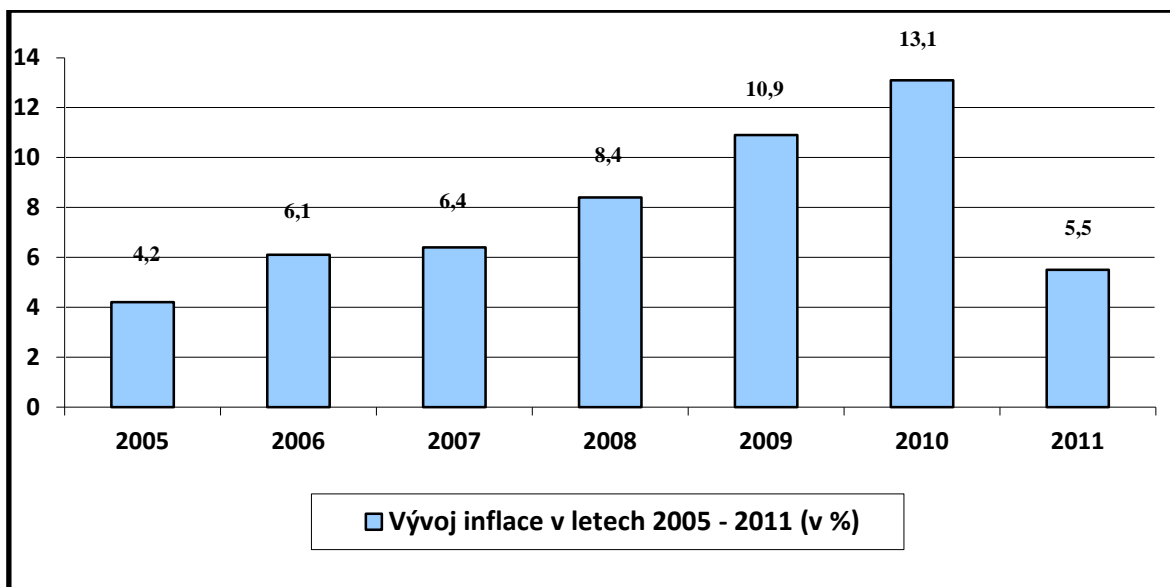
Pozn: Food articles = potravinová inflace

Graf 5: Vývoj potravinové inflace (v %)

Zdroj: BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/indie/indie-vyvoj-ekonomiky-4q-hdp-obchod/1000422/63233/>.

Zlepšení přišlo v prosinci 2011, kdy indická inflace prudce klesla na hranici 7,5 % z 9,1 % v předchozím měsíci. Je to poprvé, kdy se míra inflace dostala pod úroveň 9 % za téměř dva roky. Dle indického ministra financí (Pranab Mukherjee) by se však indická vláda měla spíše soustředit na ekonomický růst země, než-li se pokoušet krotit cenovou inflaci. Avšak současně vysoce nastavená základní úroková sazba tlumí nejen inflaci, ale zároveň i ekonomický růst.⁴⁰

⁴⁰ BBC News: Bbc.co.uk. In: *India's inflation rate falls sharply to 7,5 %* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/business-16572400>.

Graf 6: Vývoj inflace v Indii v letech 2005–2011(v %)

Zdroj: IMF International Monetary Fund. In: *India: Report for Selected Counties and Subjects* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/01/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2015&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=79&pr1.y=3&c=534&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPPPPC%2CPCPI%2CPCPIPCH&grp=0&a=.

2.2.3 Nezaměstnanost

V publikaci OECD Employment Outlook 2007 bylo zveřejněno postavení zemí BRICs (Brazílie, Rusko, Indie a Čína) v globální ekonomice, trh práce a stav pracovních sil v jednotlivých zemích.

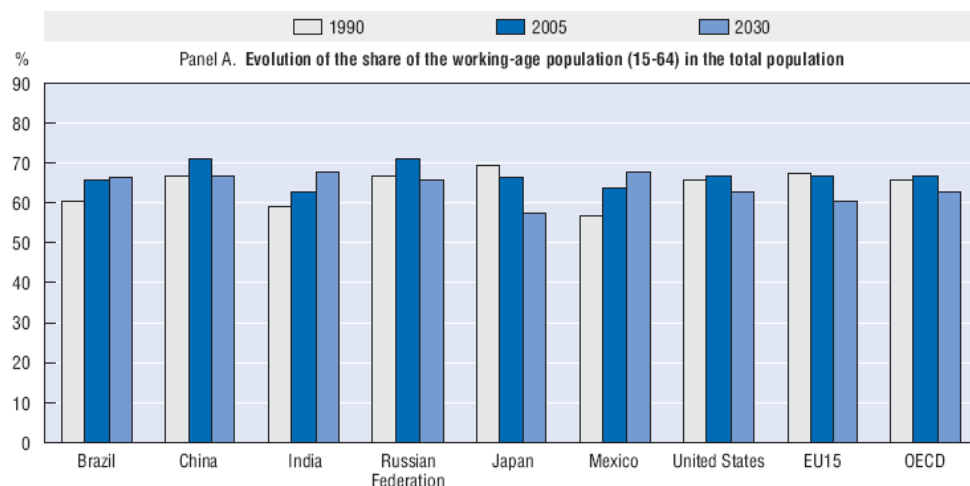
Ekonomiky zemí BRICs představují více jak čtvrtinu globálního HDP ve srovnání se 17% v 1990 a jsou tak velmi důležitými obchodními partnery pro země OECD. Budoucí úspěch ekonomik zemí BRICs také záleží na jejich trzích práce. Co se týká průzkumu těchto trhů, tak vzhledem k omezenému množství informací a velikosti šedé ekonomiky, se nejedná o lehkou záležitost. Přesto však lze charakterizovat několik definovaných trendů a charakteristik.

V prvních pěti letech tohoto tisíciletí vytvořily dohromady země BRICs celkem téměř 22 milionů nových pracovních míst průměrně za každý rok (Indie 11,3 milionů, Čína 7,3 milionů, Brazílie 2 miliony, Rusko 0,7 milionů), což je mnohem více v porovnání se zeměmi OECD, které vytvořily „pouhých“ 3,7 milionů ročně. Zvýšila se tak míra zaměstnanosti, přesto však nezaměstnanost v Brazílii, Rusku a Číně dosahuje 8-9 %, což je

o něco málo méně než v městských oblastech Indie. Zejména mezi ženami v Brazílii a Indii dosahuje částečná zaměstnanost vysokého stupně, je tomu také u starších pracovníků v Rusku a ve venkovských oblastech Indie a Číny. Rozšířená je také tzv. nelegální zaměstnanost (s výjimkou Ruska), která stále roste. Jedná se o typ zaměstnanosti, která není přínosem pro systém sociálního zabezpečení a je nejvíce rozšířena zejména v Brazílii, kde představuje asi polovinu veškeré zaměstnanosti a Indii, kde tvoří zhruba 85 %. Indie také zaznamenává růst mzdové nerovnosti.

Ze střednědobého hlediska by země BRICs měly během následujících dvou dekád projít výrazným stárnutím populace, což povede k omezení přísunu nových pracovníků. Během dalších 15 let dojde v Indii ke zpomalení nárůstu pracovních sil, v Brazílii poklesne o polovinu v porovnání s předchozími 15 lety, v Číně bude stagnovat a i Rusko bude čelit omezení pracovních sil. V zemích BRICs lze též předpokládat zvyšování se úrovně dosaženého vzdělání s výjimkou Ruska, kde již úroveň je vyšší jak průměr zemí OECD. Naopak země Indie, Čína a Brazílie za zeměmi OECD stále v úrovni dosaženého vzdělání zaostávají, i přesto že již velkého pokroku v této oblasti dosáhly. Bude tak stále ještě nutné v těchto zemích přizpůsobit vzdělanost mladých lidí požadavkům trhu práce a tedy zvýšit jejich kvalitu vzdělávání.⁴¹

Figure 1.7. Population structure in BRICs and selected OECD areas, 1990 to 2030

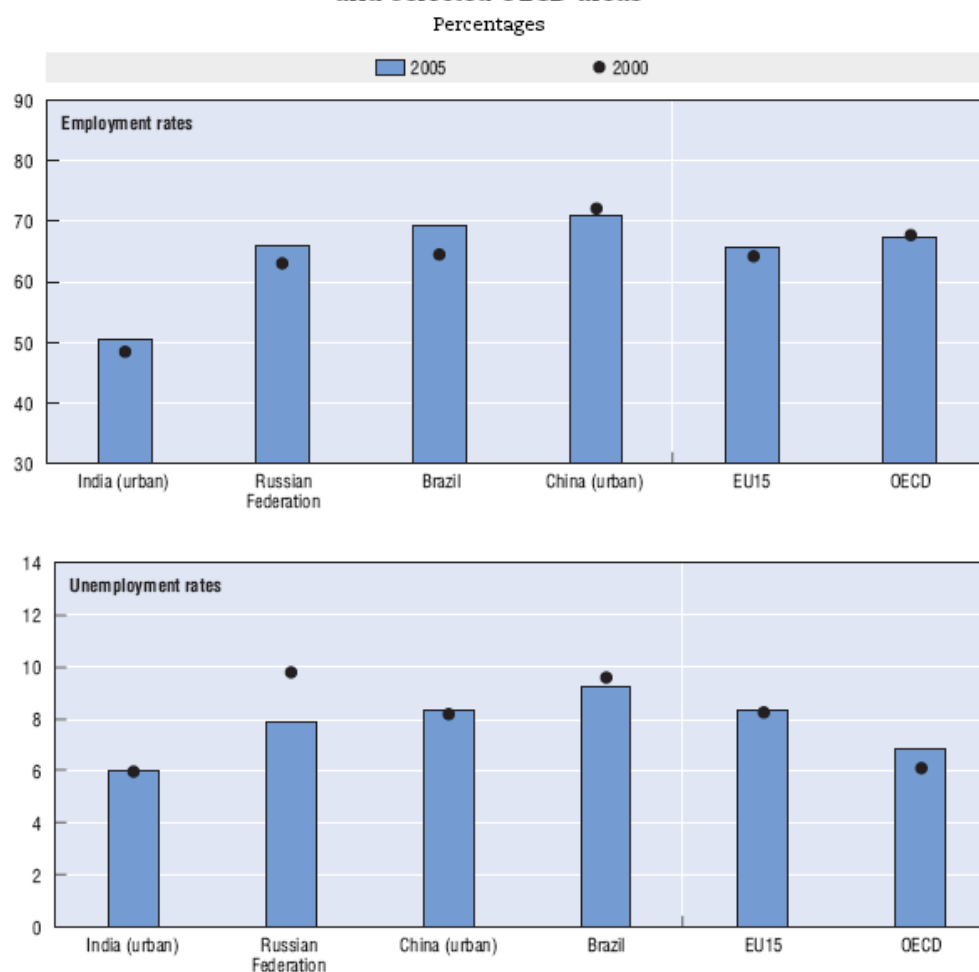
Graf 7: Vývoj populace (15-64 let) v zemích BRICs a OECD v letech 1990-2030

Zdroj: OECD. In: *Oecd Employment outlook - 2007 Edition: Výhled zaměstnanosti v zemích OECD* - vydání roku 2007 [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/28/35/38798413.pdf>.

⁴¹ OECD. In: *Oecd Employment outlook - 2007 Edition: Výhled zaměstnanosti v zemích OECD* - vydání roku 2007 [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/28/35/38798413.pdf>.

Figure 1.2. **Employment and unemployment rates in BRICs and selected OECD areas**

Pozn.: employment rates = míra zaměstnanosti, unemployment rates = míra nezaměstnanosti

Graf 8: Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti v zemích BRICs a OECD (v %), porovnání let 2000 a 2005

Zdroj: OECD. In: *Oecd Employment outlook - 2007 Edition: Výhled zaměstnanosti v zemích OECD* - vydání roku 2007 [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/28/35/38798413.pdf>.

Problém nezaměstnanosti v Indii byl a stále je aktuální vzhledem k velkému počtu obyvatel žijících v tomto státě. Reformy, které byly po roce 1990 nastoleny, se také týkaly zvýšení míry zaměstnanosti. Ačkoliv byly reformy úspěšné z pohledu například přílivu PZI, co se týkalo zaměstnanosti, tak to výrazné změny, jak se předpokládalo, nepřineslo. Zejména hlavním problémem je růst pracovní síly, který je mnohem větší, než nabídka pracovních míst. Určit přesné údaje o nezaměstnanosti je velmi těžké, neboť přes 90 % pracovní síly v Indii pracuje v neorganizovaném sektoru. Neorganizovaný sektor tvoří jak zemědělci ve venkovských oblastech, ale také dělníci a obchodníci v městských částech.

Osoby samostatně výdělečně činné čítají více jak 60 % z celkové počtu zaměstnaných v Indii. Většinou se jedná o rolníky, řemeslníky, pouliční prodavače nebo taxikáře. Jen nepatrná část těchto osob patří mezi bohaté podnikatele. Příležitostní pracovníci, kteří získávají práci pouze někdy, tvoří 30 % a pouze 10 % je regulérně zaměstnaných. Z těchto 10 % dvě pětiny pracují ve státním sektoru. Přibližně 70 % pracovní síly dosáhlo nižšího jak základního vzdělání nebo je negramotných. To je jeden z hlavních důvod, proč indický trh práce nefunguje tak, jak by měl.

Dalším důležitým faktorem nezaměstnanosti Indie je tzv. částečná zaměstnanost v různých oblastech. Zatímco některé oblasti nabízí vyšší nabídku práce, u jiných je tomu naopak. To mělo za následek vnitrostátní migraci pracovníků za získáním práce. Zejména se jednalo o stěhování lidí z venkova do měst.⁴²

Získá-li indický pracovník měsíční příjem 3 000 Kč, je tato mzda považována za velmi slušný výdělek a představuje příslušnost ke střední třídě. Nelze ani říci, že by Indové nechtěli pracovat, ba naopak touží po práci více jak kterýkoliv jiný národ. Bohužel však nízká poptávka po práci jim to neumožňuje. Je zde také složitá pracovní legislativa, která též souvisí se složitostí vytváření nových pracovních míst. Existuje zde okolo 40 různých zákonů, které se vztahují k pracovnímu procesu a odvíjí se od tehdy módního britského socialismu. Odbory nemají v Indii nikterak výraznou sílu, avšak ony a nepružnost pracovní legislativy odrážejí podniky od vytváření pracovních míst, že ani nízké mzdové sazby nedokážou vyrovnat tyto nevýhody.⁴³

V období 2009/2010 se míra nezaměstnanosti pohybovala okolo 10,7 %.⁴⁴ Současná studia odhalila ten fakt, že nárůst nezaměstnanosti může v Indii vést až ke strhujícím výsledkům. V roce 2020 by se míra nezaměstnanosti mohla vyšplhat až na neuvěřitelných 30 %. Hlavní příčinou může být zejména pokles pracovních míst v zemědělství.⁴⁵

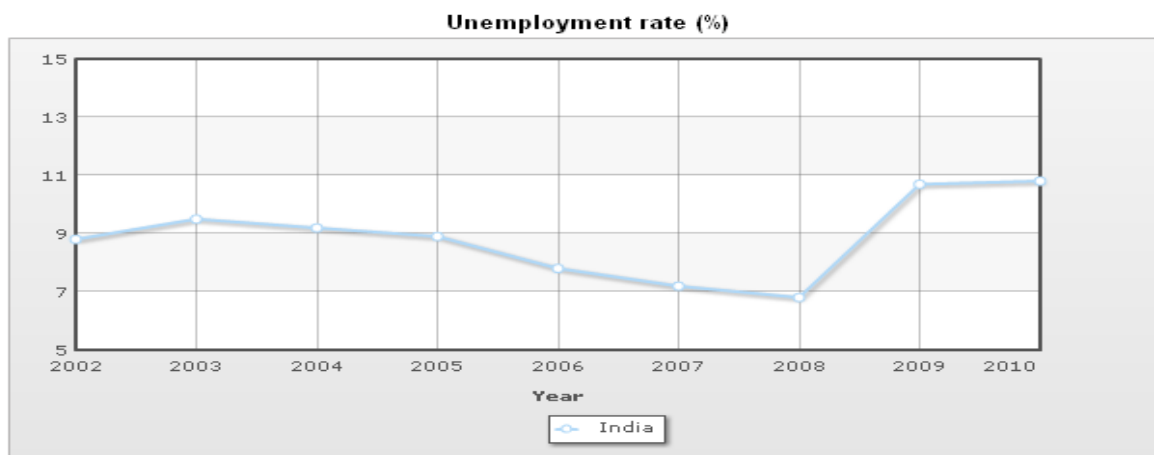
---

⁴² Economy Watch. In: *India unemployment* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.economywatch.com/unemployment/countries/scenario-india.html>.

⁴³ Pavel Kohout: Články, komentáře a názory na převážně ekonomická a finanční témata. In: *Pracovní trh po indicku* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://pavelkohout.blogspot.com/2004/08/pracovn-trh-po-indicku.html>.

⁴⁴ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *Indie - ekonomická charakteristika země* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

⁴⁵ Economy Watch. In: *India unemployment* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.economywatch.com/unemployment/countries/scenario-india.html>.

Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v Indii v letech 2002–2010 (%)

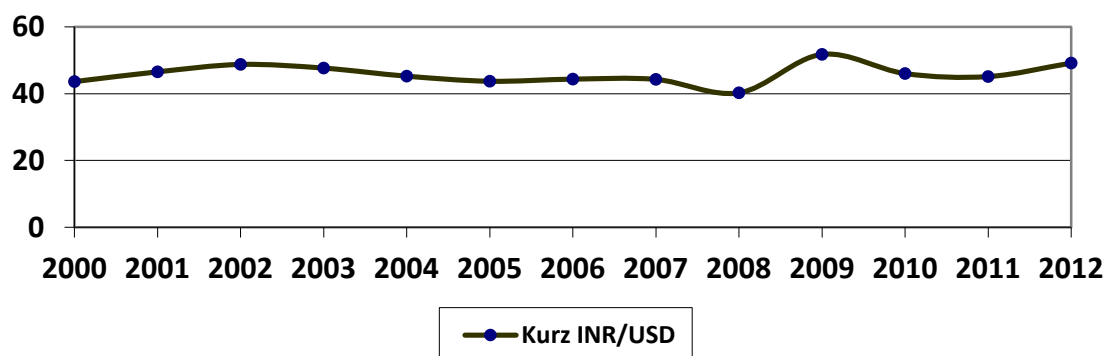
Zdroj: Central intelligence agency. In: *South Asia: India* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.

2.2.4 Měnový kurz

Podle údajů zveřejněných indickou centrální bankou indická rupie (INR) vykazuje vůči americkému dolaru (USD) mírně posilující trend. Indická centrální banka učinila řadu kroků ke stabilizaci měny, a tak již v průběhu ledna došlo k posílení měny o 2,6 %, v průběhu února o 4,4 %. Zatímco v polovině prosince roku 2011 bylo možné nakoupit jeden americký dolar za 54,24 INR, již na začátku března roku 2012 měna apreciovala na 49,15 INR/USD.^{46,47}

⁴⁶ Reserve Bank of India: India's central bank. [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.rbi.org.in/home.aspx#>.

⁴⁷ The Economic Times. In: *Rupee strengthened by 4.4% against US dollar in February: Namo Narain Meena* [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://economictimes.indiatimes.com/markets/forex/rupee-strengthened-by-4-4-against-us-dollar-in-february-namo-narain-meena/articleshow/12247619.cms>.

Graf 10: Vývoj indické rupie vůči americkému dolaru v letech 2000–2012 (vždy k datu 1. března daného roku)

Zdroj: Reserve Bank of India: India's central bank. [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.rbi.org.in/home.aspx#>.

2.2.5 Zahraniční dluh

Oficiální zahraniční dluh Indie dosáhl v prosinci roku 2010 výše 297,5 mld. USD, což je nárůst o 13,9 % oproti březnu 2010, kdy dluh dosahoval výše 261,2 mld. USD. Střednědobé a dlouhodobé závazky tvořily 234,9 mld. USD, což je téměř 79 % objemu tohoto dluhu, zatímco krátkodobé závazky čítaly okolo 21 % tedy 62,6 mld. USD. Poměr zahraničního dluhu k HDP na přelomu roku 2009/2010 byl ve výši 18,9 %.⁴⁸

Rok 2011 zaznamenal nárůst zahraničního dluhu a koncem září tohoto roku dosáhl výše 326,6 mld. USD. Hlavním důvodem narůstajícího dluhu je zejména nárůst externích komerčních úvěrů (ECBs)⁴⁹ a krátkodobých závazků, které se v září 2011 vyšplhaly až na hranici 71,5 mld. USD. Tyto dvě komponenty přispěly více jak 80 % k celkovému nárůstu dluhu.⁵⁰

⁴⁸ Government of India Ministry of Finance. In: *India's External Debt at end-December 2010* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://finmin.nic.in/press_room/2011/ExtDebt_Qdec2010.pdf.

⁴⁹ ECBs = external commercial borrowings

⁵⁰ Government of India Ministry of Finance. In: *INDIA'S EXTERNAL DEBT AS AT END-SEPTEMBER 2011* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://finmin.nic.in/the_ministry/dept_eco_affairs/economic_div/External%20Debt_sep_2011.pdf.

Table 2: Trends in External Commercial Borrowings
(US\$ billion)
at end-March

Sl.	Category	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Sept. 2011 QE
1.	ECB*	24.4	26.4	26.5	41.4	62.3	62.4	70.8	88.9	99.0
2.	Total External Debt	101.3	134.0	139.1	172.4	224.4	224.5	261.0	306.4	326.6
3.	% of Total External Debt	24.1	19.7	19.0	24.0	27.8	27.8	27.1	29.0	30.3

* External Commercial Borrowings include commercial bank loans, securitized borrowings (including Foreign Currency Convertible Bonds (FCCBs) and investment by 100% FII Debt Funds) and loans/securitized borrowings with multilateral/bilateral guarantees.

Graf 11: Podíl externích komerčních úvěrů na celkovém dluhu (v %)

Zdroj: Government of India Ministry of Finance. In: *INDIA'S EXTERNAL DEBT AS AT END-SEPTEMBER 2011* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z:

http://finmin.nic.in/the_ministry/dept_eco_affairs/economic_div/External%20Debt_sep_2011.pdf.

Tab. 4: Celkový zahraniční dluh (mld. USD) a podíl na HDP (%)

	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	Červen 2011	Září 2011
Zahraniční dluh (mld. USD)	139,1	172,4	224,4	224,5	261,0	306,4	317,5	326,6
Podíl na HDP (%)	16,8	17,5	18,0	20,5	18,0			

Zdroj: Government of India Ministry of Finance. In: *INDIA'S EXTERNAL DEBT AS AT END-SEPTEMBER 2011* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z:

http://finmin.nic.in/the_ministry/dept_eco_affairs/economic_div/External%20Debt_sep_2011.pdf.

Srovnáme-li rok 2010, kdy zadluženost Indie setrvala na částce 261,5 mld. USD, tak oproti roku 1991, kdy Indie byla třetí nejvíce zadluženou zemí, je to značné zlepšení. Za posledních několik let také došlo ke změně struktury zahraničního dluhu. V devadesátých letech poměr vládního dluhu k nevládnímu byl 60:40, nyní se tento poměr obrátil na 40:60.⁵¹

⁵¹ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

2.3 Vývoj obchodní bilance

Zhodnocení vývoje zahraničního obchodu Indie lze provést na základě analýzy obchodní bilance. Nejprve se zaměřením na celkový obrat zahraničního obchodu Indie, který má vypovídající schopnosti o zapojení a integraci země do světové ekonomiky. Podíváme-li se na tabulku č. 5, je patrný záporný trend obchodní bilance a to z důvodu, že importy dlouhodobě převyšují exporty. Jedním z řešení situace, je možnost neustále rostoucího vývozu služeb, ale také zaměření se na rozvoj průmyslu. Porovnáme-li vývoj obchodní bilance v letech 2008/2009 a 2009/2010, tak je patrné že došlo k nepatrnému poklesu vývozu a naopak výraznějšímu poklesu dovozu. V souvislosti s tím tak došlo k absolutnímu snížení schodku obchodní bilance na -109,621 mld. USD. Pokles indických vývozu o 3,53 % na 178,751 mld. USD byl způsoben světovou finanční krizí a recesí především na západních, ale i asijských trzích. Ve fázi globálního zpomalení však export nebyl ovlivněn ve stejné míře jako u ostatních světových ekonomik. Dovozy poklesly o 5,05 % na 288,373 mld. USD. Zejména došlo k 6,5 % snížení dovážené ropy z 93,2 mld. USD na 87,1 mld. USD a naopak dovoz neropných produktů se nepatrně zvýšil.

Celkové saldo obchodní bilance se v posledních letech pohybuje ve schodku a ani krátkodobější prognózy nepředpokládají, že by se dostalo do kladných hodnot. V letech 2008/2009 schodek obchodní bilance dosáhl výše 118,4 mld. USD, v letech 2009/2010 pak výše 109,6 mld. USD. Vývoj salda obchodní bilance zachycuje tabulka č. 5. Krátkodobým cílem politiky zahraničního obchodu je zvýšení objemu exportu a podpora sektorů ekonomiky, které byly světovou krizí zasaženy. Dlouhodobým cílem politiky vlády do roku 2020 je pak zdvojnásobit podíl Indie na celosvětovém obchodu. Podle posledních údajů WTO (2009) se podíl exportních produktů Indie zvýšil z 0,8 % v roce 2004 na 1,3 % v roce 2008, a tak si země vylepšila pozici mezi světovými vývozci z 30. místa (2004) na 21. místo (2009).⁵²

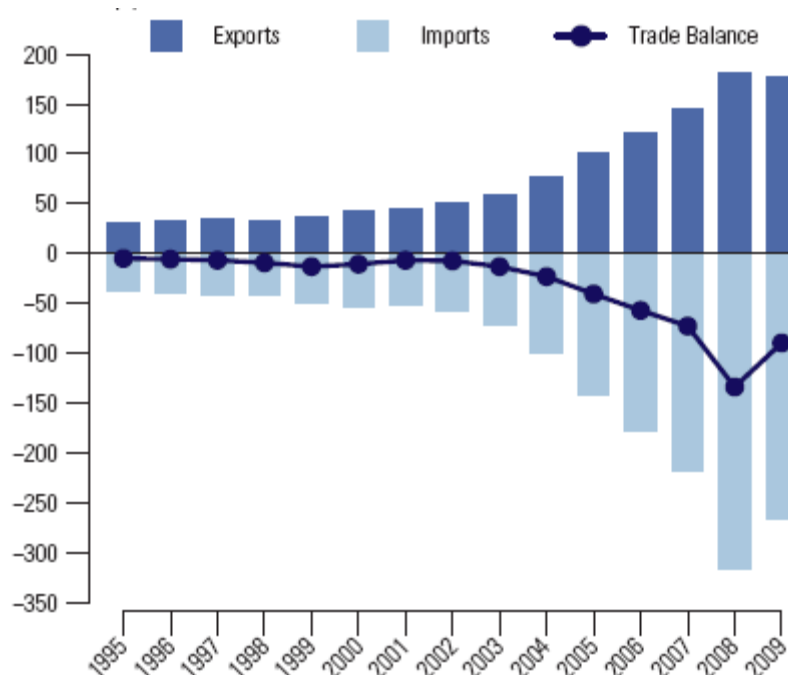
---

⁵² Government of India Ministry of Commerce and Industry: Department of Commerce. In: *Trends in India's Foreign Trade* [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annualreport_chapter2-2010-11.htm.

Tab. 5: Vývoj obchodní bilance Indie (v mld. USD)

	Export	Růst v %	Import	Růst v %	Saldo
2004 – 2005	83,536	30,85	111,517	42,70	-27,981
2005 – 2006	103,091	23,41	149,166	33,76	-46,075
2006 – 2007	126,414	22,62	185,735	24,52	-59,321
2007 – 2008	163,132	29,05	251,654	35,49	-88,522
2008 – 2009	185,295	13,59	303,696	20,68	-118,401
2009 – 2010	178,751	-3,53	288,373	-5,05	-109,621
2009 – 2010 (duben – prosinec)	127,182		207,315		-80,133
2010 – 2011 (duben – prosinec)	164,707	29,5	246,724	19,01	-82,017

Zdroj: Government of India Ministry of Commerce and Industry: Department of Commerce. In: *Trends in India's Foreign Trade* [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annualreport_chapter2-2010-11.htm.

Graf 12: Vývoj salda obchodní bilance v letech 1995–2009 (mld. USD)

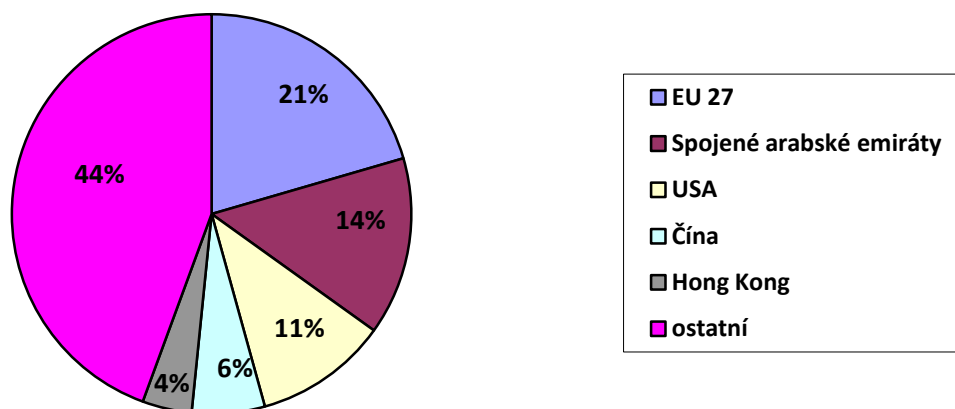
Zdroj: UNdata: A world of information. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social>.

2.4 Vývoj komoditní a teritoriální struktury zahraničního obchodu

Teritoriální struktura zahraničního obchodu

Teritoriální struktura indického obchodu se zabývá rozložením exportu a importu do jednotlivých oblastí po celém světě. Zobrazuje, do jakých zemí směřuje nejvíce exportů a naopak, které země do Indie nejvíce dovážejí.

Z hlediska exportu, jak znázorňuje graf č. 13, hlavními destinacemi indického obchodu v roce 2010 byly země EU 27 (20,5 %), Spojené arabské emiráty (14,4 %), Spojené státy americké (10,8 %). V rámci asijského kontinentu směřují vývozy nejvíce do Číny (5,9 %) a Hong Kongu (4,0 %).⁵³ Významnými evropskými exportními partnery země jsou Velká Británie (3,1 %), Nizozemí (3,1 %), Německo (2,6 %) a Belgie (2,3 %).⁵⁴

Graf 13: Export Indie 2010 (v %)

Zdroj: WTO: World trade organization. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=IN>.

Podíváme – li se na teritoriální strukturu importu, najdeme zde téměř stejnou strukturu, jako tomu bylo u exportu. Mezi největší importéry do Indie patří země EU 27 (14,4 %), následuje Čína (11,5 %), Spojené arabské emiráty (7,4 %), Spojené státy americké (6,0 %)

⁵³ WTO: World trade organization. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z:

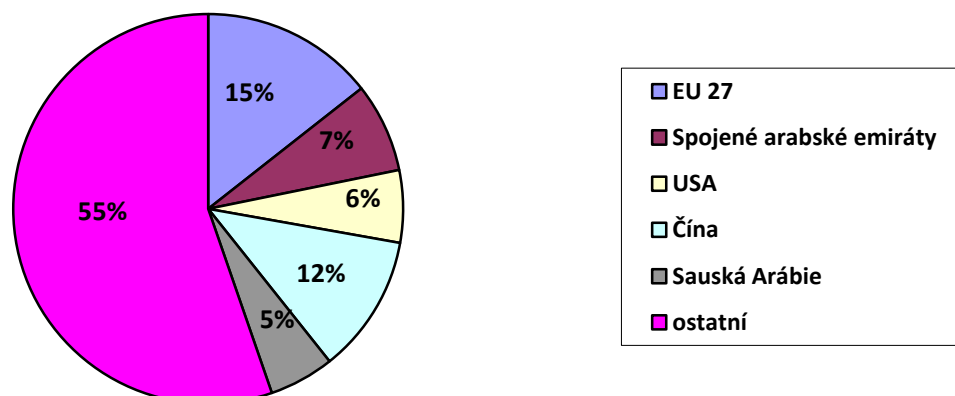
<http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=IN>.

⁵⁴ Government of India Ministry of Commerce and Industry: Department of Commerce. In: *Trends in India's Foreign Trade* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z:

http://commerce.nic.in/publications/annualreport_chapter2-2010-11.htm.

a Saudské Arábie (5,4 %).⁵⁵ Dalšími významnými obchodními partnery jsou Švýcarsko, Austrálie, Německo, Nigérie, Irán a Jižní Korea.⁵⁶

Graf 14: Import Indie 2010 (v %)

Zdroj: WTO: World trade organization. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=IN>.

Komoditní struktura zahraničního obchodu

Tabulka č. 6 nám zobrazuje výrobky, které se nejvíce podílejí na komoditní struktuře vývozu a dovozu Indie.

Nejvíce se vyvážejí průmyslové výrobky (67,2 %), dále pak rudy a minerály (5,5 %) a zemědělské výrobky (10 %). Export plodin, které se pěstují na plantážích, se během období 2010-2011 (duben–září) oproti korespondujícímu předcházejícímu období navýšil o 28,1 %. Vývoz kávy zaznamenal nárůst z 193,4 mil. USD na 277 mil. USD (43,2 %), vývoz čaje se zvýšil o 17 %. Zemědělské výrobky jako jsou obiloviny, luštěniny, tabák, koření, ořechy a semena, jedlý olej, aj., zaznamenaly v období 2010 – 2011 nárůst o 15,6 % (z 5,846 mil. USD na 6,756 mil. USD). Také export šperků a drahokamů byl navýšen z 13,7 mil. USD na 15,6 mil. USD. Export ropných produktů se zvýšil z 10,7 mil. USD na 17,8 mil. USD, textilních výrobků z 9,3 mil. USD na 10,2 mil. USD, chemických a farmaceutických výrobků z 10,9 mil. USD na 13,9 mil. USD, kůže a výrobků z kůže z 1,61 mil. USD na 1,83 mil. USD.

⁵⁵ WTO: World trade organization. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=IN>.

⁵⁶ Government of India Ministry of Commerce and Industry: Department of Commerce. In: *Trends in India's Foreign Trade* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annualreport_chapter2-2010-11.htm.

U dováženého zboží zejména převažují paliva, které se na celkovém importu podílí 33 %. Mezi další významné importní komodity patří výrobní prostředky, perly a drahé kameny, elektronické výrobky a software, zlato a stříbro, chemikálie, aj. Významný nárůst v období 2010–2011 (duben–září) zaznamenal dovoz paliv, který se oproti předcházejícímu období navýšil o 29,7 % z 37,4 mil. USD na 48,6 mil. USD. Import perel a drahých kamenů se zvýšil o více jak 100 % z 5,5 mil. USD na 12,5 mil. USD (129 %).⁵⁷

Tab. 6: Hlavní komodity vývozu a dovozu a jejich % podíl

EXPORT		IMPORT	
Komodita	Podíl v %	Komodita	Podíl v %
Průmyslové výrobky	67,2	Paliva	33,2
Z toho:		Z toho:	
Kameny a šperky	12,6	Ropa a ropné výrobky	30,7
Textilní výrobky	13,7	Uhlí	2,4
Strojírenské výrobky	23,3	Výrobní prostředky	15,4
Chemické a farmaceutické výrobky	13,7	Perly a drahé kameny	4,0
Kůže a výrobky z kůže	2,3	Elektronické výrobky a software	9,1
Ropné výrobky	14,7	Zlato a stříbro	7,8
Rudy a minerály	5,5	Chemikálie	4,2
Zemědělské výrobky	10%	Jedlé oleje	1,1
		Železo a ocel	3,4
		Profesionální a optické přístroje	1,2

Zdroj: BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

⁵⁷ Government of India Ministry of Commerce and Industry: Department of Commerce. In: *Trends in India's Foreign Trade* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annualreport_chapter2-2010-11.htm.

3 OBCHODNÍ POLITIKA

Obchodní politika je chápána jako souhrn záměrů, strategií, zásad, opatření, nástrojů, smluv a institucí, jejichž prostřednictvím vlády jednotlivých států ovlivňují zahraničně obchodní vztahy podnikatelských subjektů a vnitřní ekonomický vývoj státního hospodářství. Hlavním cílem obchodní politiky je dosažení předem vymezených cílů v oblastech ekonomiky, jako je například inflace, nezaměstnanost, nebo řešení problémů v souvislosti s obchodní bilancí daného státu.⁵⁸

3.1 Obchodní politika Indie

Již od 1. ledna 1995 je Indie členskou zemí Světové obchodní organizace (WTO). Členství v této organizaci ovlivňuje její obchodní politiku, což znamená určité respektování pravidel, která jsou danou organizací stanovena, a také ji zároveň zavazuje k procesu postupné liberalizace obchodu. Indie tak v souvislosti s těmito pravidly musela poupravit celý tarifní systém.⁵⁹

Indické ministerstvo obchodu a průmyslu zpracovává každoročně dokument „Politika zahraničního obchodu“ („Foreign Trade Policy“) a stanovuje podmínky pro obchod s Indií. Tento dokument stanovuje pouze některé výjimky pro dovozy a vývozy, které jsou však do určité míry volné. V současnosti se jedná pouze o zákaz obchodu se zbraněmi s Irákem a je omezen obchod se Severní Koreou a Iránem. Další omezení jsou stanovena speciálními zákony. Samotná obchodní politika, jejíž cílem je především podpora exportu země, je vždy vypracovávána na pětiletá období, nyní je tomu na období let 2009–2014.⁶⁰

O své obchodní politice je Indie povinna podávat informace skrze tzv. prověrky obchodní politiky, které patří mezi základní nástroje kontroly aplikovatelnosti obchodních politik jednotlivých členských států. Sledování obchodních politik členských států patří mezi

---

⁵⁸ KALÍNSKÁ, E. a L. ŠTĚRBOVÁ. *Mezinárodní obchod: (pro 2 MO 301)*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2007, s. 54. ISBN 978-80-245-1299-0.

⁵⁹ WTO: World trade organization. In: *India and the WTO* [online]. [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/india_e.htm.

⁶⁰ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

nejdůležitější aktivity WTO. Cílem je tak zjistit, zda členské státy WTO dodržují závazky mnohostranných obchodních dohod a slouží též k vyšší transparentnosti systému politických pravidel. K přezkumu dochází na základě předložených zpráv ze strany členského státu a sekretariátu WTO.⁶¹

3.2 Autonomní a smluvní nástroje obchodní politiky

Třídění nástrojů obchodní politiky na autonomní a smluvní vychází z jejich právního základu. Autonomní nástroje jsou začleňovány do obchodní politiky na základě jednostranného rozhodnutí suverénního státu, smluvní nástroje nabývají platnosti na základě mezinárodních ujednání s jinými suverénními státy. Dohody a ujednání WTO patří mezi základní smluvní rámec pro obchodní politiku většiny států světa. Zejména tarifní nástroje a jejich výše ukazují na míru autonomnosti v rozhodování států. Co se týká netarifních opatření, tak v tomto případě má stát relativně vysokou míru autonomnosti, ať už se jedná o jejich zavádění, nebo naopak jejich nevyužívání. Netarifní opatření, která upravují pravidla WTO, musí být v souladu s podmínkami stanovenými pro jejich zavedení a uplatnitelnost a je pro ně nutná opora ze strany domácí legislativy. Nejsou-li tyto podmínky naplněny, je zde riziko obchodních sporů.

Do smluvního rámce obchodní politiky nepatří pouze mnohostranný obchodní systém, avšak řadíme do něho i smlouvy preferenční jako jsou regionální obchodní dohody, dohody o volném obchodu, integrační seskupení, dohody komoditní, ale také bilaterální obchodní dohody. Smlouvy tvořící rámec obchodní politiky se dělí na mnohostranné, vícestranné a dvoustranné (bilaterální).

Za **mnohostranné dohody** se považují dohody WTO, **vícestrannou dohodou** je například dohoda o volném obchodu nebo o vyšším stupni integračního seskupení, která je uzavřena mezi několika zeměmi. Může se jednat o integrační seskupení NAFTA, MERCOSUR, EU, ale za vícestrannou dohodu lze také považovat některou dohodu WTO, která nepatří mezi mnohostrannou dohodu – např. Dohoda o vládních zakázkách nebo Dohoda o obchodu civilními letadly. Dalším typem vícestranných dohod jsou mezinárodní komoditní dohody,

---

⁶¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu. In: *Prověrky obchodních politik ve WTO* [online]. [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument7880.html>.

kteře jsou spravovány v rámci UNCTAD⁶² a FAO⁶³ a patří do nich dohody o kávě, kakau, bavlně, tropickém ovoci, aj. **Dvoustrannými dohodami** mohou být dohody o volném obchodu, o celní unii, ale i obchodní smlouvy nebo dohody o ekonomické spolupráci. Za dohodu o volném obchodu považujeme dohodu o vzájemných preferencích, které se týká téměř veškerého obchodu se zbožím nebo službami. Obchodní smlouva je pouze rámcovým ujednáním, které stanovuje zásady a pravidla vzájemných vazeb, nikoliv však vzájemné preference. Jedná se o nejstarší obchodně politický nástroj.⁶⁴

3.2.1 Autonomní nástroje obchodní politiky Indie

Ačkoliv se Indie postupně otevřela světu, tarify na zboží neustále zůstávají poměrně vysoké ve srovnání s jinými zeměmi. To vede k názoru, že někteří vidí Indii jako globálního hráče, jiní naopak zastávají názor, že Indie patří k silně ochranářským ekonomikám.

Do počátku roku 1990 byla Indie uzavřenou ekonomikou, kde průměrné celní tarify překračovaly hranici 200 % a byly nastaveny ochranářsky proti dovozcům, což byla jejich jediná výhoda. Naopak z hlediska konkurenceschopnosti si v tomto ohledu Indie spíše pohoršila. Také množství omezení na dovážené zboží byla velmi rozsáhlá a příliv zahraničních investic byl do jisté míry značně omezen. První náznaky reformy započaly na počátku 90. let 20. století a od té doby již zaznamenaly řadu pozoruhodných výsledků. Došlo k liberalizaci jak tarifních, tak i netarifních překážek a v letech 1990–2005 se indický obchod navýšil z 15 % na 35 % HDP.⁶⁵

Celní tarify, kvantitativní restrikce a antidumping jsou různé formy ochrany domácího trhu, které Indie uplatňuje zejména při obchodování s EU. Indické celní tarify vykazují

---

⁶² UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) – Konference OSN o obchodu a rozvoji.

⁶³ FAO (Food and Agriculture Organization) – Organizace OSN pro výživu a zemědělství.

⁶⁴ KALÍNSKÁ, E. a L. ŠTĚRBOVÁ. *Mezinárodní obchod: (pro 2 MO 301)*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2007, s. 72–75. ISBN 978-80-245-1299-0.

⁶⁵ The World Bank: International Economics and Trade in South Asia. In: *India: Foreign Trade Policy* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/SOUTHASIAEXT/EXTSARREGTOPINTECOTRA/0,,contentMDK:20592520~menuPK:579454~pagePK:34004173~piPK:34003707~theSitePK:579448,00.html>.

klesající trend, avšak přesto ve srovnání s mezinárodními standardy jsou vysoké. Před zahájením hospodářských reforem v roce 1990 nejvyšší celní tarif dosahoval výše 300 %, v roce 2006–2007 klesl na hranici 10 %. Avšak jelikož existují vedle základního tarifu i tzv. přídatná cla, v součtu se výše cel pohybuje okolo 49,8 %. Tudíž i přesto, že celní sazby v průběhu let podstatně klesly, používáním dodatečné sazby dochází ke zkreslování celkové struktury celního tarifu. Celní zákon Customs Act 1962 a celní sazby Customs Tariff Act 1975 regulují platbu cla v souvislosti s dovozem či vývozem zboží. Tento zákon definuje tři druhy cla:

- základní clo: od roku 2007 nejvyšší výše cla činí 10 %, někdy je sazba nulová (nulová sazba se vztahuje na import výrobků pro vývoj IT);
- dodatečné clo: je uvaleno na dovážející se výrobky a koriguje se sazbou spotřební daně na podobný výrobek, který je vyráběn v Indii, sazba se většinou pohybuje okolo 4 %, výjimečně je tomu i 16,48 %;
- vzdělávací daň: obvykle stanovena ve výši 2 %.

K základní výši cla se tak postupně přičítá clo dodatečné a další poplatky, které tvoří celkovou celní kalkulaci. I přesto, že základní sazba cla je nízká, může se celkové clo vyšplhat na 30 % i výše.

Množstevní omezení na zboží z EU již také byla postupně odstraněna. Cílem EU je zejména liberalizace obchodu prioritních položek, jako jsou mramor, žula, novinový papír a natíraný novinový papír. Celkově lze ale říci, že Indie i nadále preferuje silnou ochranářskou politiku svého trhu, která způsobuje určité napětí ve vztahu k WTO a má nepříznivý vliv i na země OECD.⁶⁶

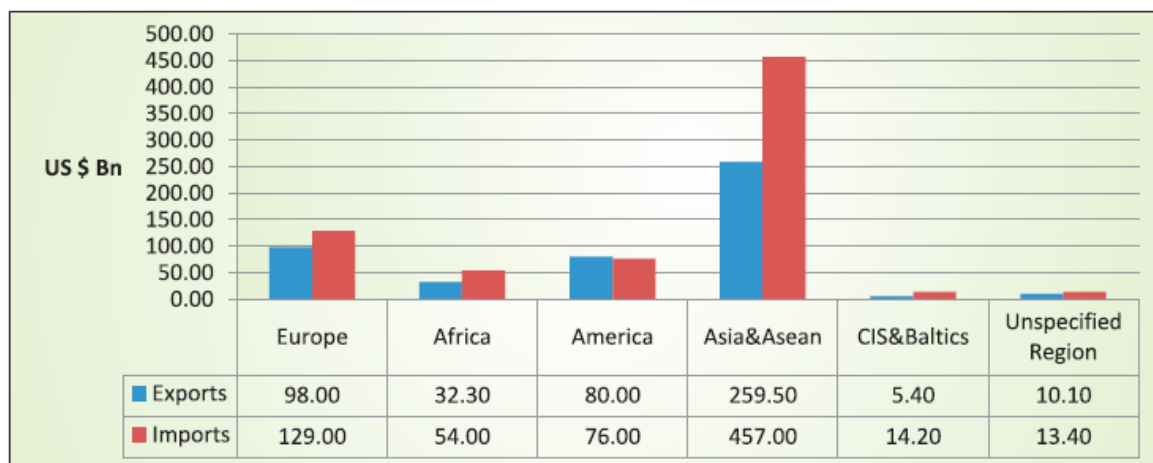
3.2.2 Smluvní nástroje obchodní politiky Indie

Ekonomika Indie se stává konkurenceschopnější a jejím cílem je efektivní zapojení se do světové ekonomiky.

---

⁶⁶ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

Zejména oblast Asie a uskupení ASEAN patří mezi její největší obchodní partnery. Během období 2010–2011 (duben–září) tyto dvě oblasti představovaly téměř 58 % indického exportu a importu. Na druhou stranu Evropa a USA tvořily společně 31 %. Významný podíl zaujímá také Afrika.

Graf 15: Hlavní obchodní partneři Indie 2010–2011 (v mld. USD)

Zdroj: Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

3.2.2.1 Vícestranné a bilaterální dohody

• Obchodní spolupráce Indie s uskupením ASEAN⁶⁷

V oblasti severovýchodní a jihovýchodní Asie již Indie uzavřela několik smluv a dohod. Avšak procesy mezinárodní ekonomické integrace se oproti jiným rozvojovým regionům začaly rozvíjet s jistým opožděním. To bylo především z důvodu různosti jednotlivých asijských subregionů. Zejména se jednalo o odlišné mimoekonomické (demografické a kulturní) a politicko-ekonomické systémy. Změny nastaly až v 80. letech, kdy došlo k oživení procesů regionální ekonomické integrace a posílení procesů v globalizaci světové ekonomiky. I přesto však integrační trendy v Asii jsou odlišné od obdobných jinde ve světě.⁶⁸

⁶⁷ ASEAN (Association of South East Asian Nations) je Sdružení národů jihovýchodní Asie, kam patří státy Brunej, Kambodža, Indonésie, Laos, Malajsie, Myanmar, Filipíny, Singapur, Thajsko, Vietnam. Uskupení ASEAN bylo založeno již v roce 1967 v Bangkoku. Právním základem se stala Bangkokcká deklarace podepsaná pěti zakladatelskými zeměmi.

⁶⁸ CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 486. ISBN 80-7179-804-5.

Obchod Indie se Sdružením národů jihovýchodní Asie činil v roce 2009–2010 43,91 mld. USD. Avšak obchodní bilance Indie je v tomto regionu záporná. Hlavními exportními a importními partnery jsou země Indonésie, Malajsie, Singapur, Thajsko a Vietnam. Podíl uskupení ASEAN činil na celkovém obchodu země v roce 2008–2009 9,27 %, v roce 2009–2010 9,34 %.

Tab. 7: Obchod Indie se státy uskupení ASEAN (mil. USD)

Země	2008-2009			2009-2010		
	Export	Import	Celkem	Export	Import	Celkem
Brunej	17,64	397,52	415,16	24,43	428,65	453,08
Kambodža	46,9	2,72	49,62	45,54	5,05	50,59
Indonésie	2559,82	6666,34	9226,16	3059,52	8551,62	11611,14
Laos	9	0,53	9,53	16,93	20,05	36,98
Malajsie	3419,97	7184,78	10604,75	2835,38	5176,24	8011,62
Myanmar	221,64	928,97	1150,61	207,97	1289,35	1497,32
Filipíny	743,77	254,77	998,54	748,71	312,71	1061,42
Singapur	8444,93	7654,86	16099,79	7568,29	6163,91	13732,20
Thajsko	1938,31	2703,82	4642,13	1740,10	2930,13	4670,23
Vietnam	1738,65	408,66	2147,31	1838,87	521,80	2360,67
ASEAN	19140,63	26202,97	45343,60	18085,74	25399,51	43485,25
Celkový obchod Indie	185295,36	303696,31	488991,67	178662,17	286822,80	465484,94
% podíl ASEAN	10,33 %	8,63 %	9,27 %	10,12%	8,86 %	9,34 %

Zdroj: Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

Počátky angažovanosti Indie na uskupení ASEAN započaly v době, kdy země zvolila tzv. „Look East Policy“ v roce 1991. Cílem byla zejména globalizace domácí ekonomiky

a hlavní pozornost byla zaměřena na státy jihovýchodní a východní Asie. Zároveň se také jednalo o dobu, kdy se Indie otevřela světu a zahájila postupnou liberalizaci obchodu.⁶⁹

Dohoda o volném obchodu mezi Indií a ASEAN byla podepsána 13. srpna 2009 v Bangkoku a je součástí rámcové dohody, která byla uzavřena již v roce 2003. Týká se pouze obchodu se zbožím a nezahrnuje software a informační technologie. Jednání o dohodách týkajících se služeb a investic jsou stále ve vývoji. Dohoda o volném obchodu je významná zejména z důvodu, že se jedná o první multilaterální dohodu, kterou Indie uzavřela. Zlepšení hospodářské, investiční a obchodní spolupráce mezi zeměmi je hlavním cílem této dohody. Obchod má být rozvíjen právě díky odstranění netarifních opatření a celní spolupráce.

Společný výbor pro obchod uzavřený s Brunejí, Myanmarem a Thajskem, dále pak Společná pracovní skupina pro obchod a investice, kterou Indie podepsala s Filipíny, slouží k vzájemné podpoře obchodních vztahů. Při zasedání Obchodní rady Indie a Společné obchodní rady se řeší řada otázek společného zájmu a hlavním cílem je zejména rozšíření bilaterálního obchodu v rámci daného uskupení.⁷⁰

• Obchodní spolupráce Indie s uskupením SAARC⁷¹

Uskupení SAARC se týká 3 dohody a to dohoda **SAPTA**, **SAFTA** a **SATIS**. Preferenční obchodní dohoda SAPTA (The SAARC Preferential Trading Arrangement) poskytla rámec pro výměnu celních koncesí a přispěla k liberalizaci netarifních opatření. Prioritním cílem je tak hospodářská spolupráce mezi členskými státy SAARC. Dohoda o jihoasijské zóně volného obchodu SAFTA (The Agreement on South Asian Free Trade Area) byla podepsána v lednu roku 2004 v Islámábádu, v platnost vstoupila roku 2006. Cílem této dohody je postupná liberalizace obchodních vztahů, odstranění překážek obchodu a zabývá se též liberalizací celních sazeb, která se týká závazku členských států na snížení celních sazeb na nulu až 5 % do deseti let od platnosti dohody. V dubnu roku 2010 v Bhútánu byla

---

⁶⁹ South Asia Analysis Group. In: *India's look east policy* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.southasiaanalysis.org/%5Cpapers37%5Cpaper3662.html>.

⁷⁰ Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

⁷¹ SAARC (South Asian Association for Regional Cooperation) je Jihoasijské sdružení pro regionální spolupráci, kam patří státy Afghánistán, Bangladéš, Bhútán, Maledivy, Nepál, Pákistán, Srí Lanka a Indie. Uskupení SAARC bylo založeno již v roce 1985.

podepsána obchodní dohoda se službami SATIS (The SAARC Agreement on Trade in Services), čím byla v podstatě rozšířena dohoda SAPTA, která se týkala obchodu se zbožím.

V rámci uskupení SAARC patří Bangladéš mezi největší obchodní partnery Indie. S výjimkou Bhútánu vykazuje obchodní přebytek se všemi členskými státy. Avšak zaznamenala negativní tempo růstu vývozu s Afghánistánem (-31,92 %) a Pákistánem.

Tab. 8: Obchod Indie s uskupením SAARC (v mld. USD)

	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
	Vývozy			
Celkové vývozy Indie	126,41	163,13	185,30	178,75
% podíl SAARC	5,12 %	5,91 %	4,62 %	4,69 %
	Dovozy			
Celkové dovozy Indie	185,74	251,65	303,70	288,37
% podíl SAARC	0,81 %	0,84 %	0,60 %	0,57 %

Zdroj: Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

• BIMSTEC⁷²

Uskupení BIMSTEC vzniklo roku 1997 v Bangkoku a mezi hlavní členy patří Bangladéš, Indie, Myanmar, Srí Lanka a Thajsko. V roce 2003 přistoupily Nepál a Bhútán, a tak v současné době čítá uskupení BIMSTEC 7 členů. Hlavním cílem uskupení je vytvoření příznivého prostředí pro rychlý ekonomický vývoj, hospodářskou spolupráci, urychlení pokroku v sociální oblasti, podpora aktivní spolupráce a vzájemné pomoci ve věcech společného zájmu, poskytování vzájemné podpory v oblasti vzdělanosti, výzkumu.

BIMSTEC zahrnuje 13 sektorů společné spolupráce. Pro každý sektor byla zvolena jedna členská země, která bude zodpovědná za jeho vedení. Sektory se týkají obchodu a investic,

⁷² BIMSTEC (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) je uskupení nazývané jako Iniciativa Bengálského zálivu pro více odvětvovou technickou a hospodářskou spolupráci.

technologie, energetiky, dopravy, cestovního ruchu, rybolovu, zemědělství, kulturní spolupráce, životního prostředí a přírodních katastrof, chudoby, boje proti terorismu, aj. Uskupení se tak nesoustředí pouze na hospodářskou spolupráci, ale právě na zmíněné sektory společné spolupráce. Indie je zodpovědná za vedení čtyř sektorů a to: sektoru dopravy, cestovního ruchu, životního prostředí a zvládání přírodních katastrof a boje proti terorismu a nadnárodní trestné činnosti.

V roce 2004 se členské státy uskupení BIMSTEC dohodly na vytvoření zóny volného obchodu za účelem podpory obchodu investic nejen mezi členskými státy. Cílem bylo také přilákání zájemců zvenčí k investování do těchto zemí. Rámcová dohoda o volném obchodu BIMSTEC byla jednotlivými členy podepsána v roce 2004.

Předsednickou zemí uskupení byla Indie v letech 2006–2009.⁷³

• Obchodní vztahy se státy severovýchodní Asie

Indický obchod s regionem severovýchodní Asie kam řadíme státy jako například: Čína, Japonsko, Korejská republika, Hong Kong Čína, čínská provincie Tchaj-wan, Korejská lidově demokratická republika a zvláštní správní oblast Číny – Macao, dosáhl v letech 2009-2010 výše 82,39 mld. USD, což je oproti předchozímu období pokles o 1,9 %. Zatímco export do zemí zaznamenal nárůst o 13,5 % na 28,9 mld. USD, import poklesl o 8,49 % na 53,49 mld. USD. Mezi hlavní obchodní partnery Indie v tomto regionu patří státy Čína, Japonsko a Korejská republika.

---

⁷³ Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.bimstec.org/>.

Tab. 9: Obchod Indie se zeměmi severovýchodní Asie (v mil. USD)

Rok	Export	Import	Celkem	Obchodní balance
2006-07	19359,8	31493,8	50853,6	- 12134,0
2007-08	26450,0	44755,4	71205,4	- 18305,4
2008-09	25449,1	58455,9	84005,0	- 33006,8
2009-10	28904,5	53491,5	82396,0	- 24587,0

Zdroj: Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

V obchodních vztazích s Čínou byla ustanovena Společná pracovní skupina, jejíž cílem bylo zjištění možné proveditelnosti Regionální obchodní dohody a výhod z ní vyplývajících. Doposud však žádné rozhodnutí přijato nebylo. Cílem obchodu mezi Indií a Čínou je do roku 2015 navýšit jeho objem na 100 mld. USD. Během let 2009–2010 již vzájemný obchod překročil hranici 42,4 mld. USD a dostat se na částku 100 mld. USD může být reálné.

V roce 2011 došlo k uzavření Dohody o hospodářském partnerství mezi Indií a Japonskem. Během období 2009–2010 zaznamenal export do Japonska 19,9% nárůst, naopak dovozy poklesly o 14,6 %. Během návštěvy japonského předsedy vlády v Indii v srpnu roku 2007, bylo dohodnuto, že cílem obou zemí bude usilování o dosažení ročního vzájemného obratu ve výši 20 mld. USD v roce 2010. Skutečný obrat v letech 2009–2010 byl však 10,36 mld. USD.

Dohoda o hospodářském partnerství mezi Indií a Korejskou republikou byla podepsána dne 7. srpna 2009, v platnost vstoupila od 1. ledna 2010. V letech 2009–2010 indický export do Korejské republiky poklesl o 13,4 % na 3,4 mld. USD a také import byl snížen o 1,1 % na 8,5 mld. USD.

• Obchodní vztahy s Austrálií a Novým Zélandem

V posledních letech zaznamenal obchod Indie s Austrálií a Novým Zélandem velkého nárůstu. Na podporu obchodních vztahů byl s Novým Zélandem založen Společný výbor

pro obchod, s Austrálií pak Společná komise na ministerské úrovni. Na jednáních Společné obchodní rady, kde se schází zástupci Indie, Austrálie a Nového Zélandu, jsou diskutovány otázky společného zájmu pro rozšíření vzájemného obchodu. V roce 2008 Indie s Austrálií vytvořily společnou studii proveditelnosti dohody o volném obchodu, která byla zveřejněna v roce 2010. Také s Novým Zélandem byly již zahájeny jednání o komplexní hospodářské spolupráci neboli dohodě o volném obchodu.

Tab. 10: Obchod Indie s Austrálií a Novým Zélandem

Země	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz
Austrálie	1152,40	7815,32	1439,32	11098,96	1384,96	12407,37
Nový Zéland	158,82	335,94	188,62	423,74	255,17	499,21
Celkem	1311,22	8151,26	1627,94	11521,81	1640,13	12906,58

Zdroj: Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

• Bilaterální obchodní vztahy se zeměmi jižní Asie a Íránem

V březnu 2003 v New Delhi podepsala Indie **Preferenční obchodní dohodu s Afghánistánem**. Dohoda bude platná do doby, než se jedna ze stran rozhodne o jejím ukončení. V souvislosti s dohodou poskytla Indie Afghánistánu preferenční sazby pro 38 produktů, které jsou z Afghánistánu importovány. Jedná se například o rozinky, suché plody, čerstvé ovoce a koření. Také Afghánistán na oplátku uvalil preferenční sazby na některé zboží z Indie, např. čaj, léky, rafinovaný cukr, nebo bílý cement. Obchod Indie s Afghánistánem se výrazně zvýšil. Zatímco v letech 2005–2006 dosahoval pouhých 201,09 mil. USD, v letech 2009–2010 se vyhoupl na 588,74 mil. USD.

S **Bangladéší** má Indie uzavřenou **Dvoustrannou obchodní dohodu**, která stanovuje priority především v rozvoji obchodu a hospodářské spolupráci obou zemí. Představuje oboustranné výhody týkající se společného využívání železnic, vodních cest, silnic a přepravy zboží. V květnu 2010 se v Dháce (Bangladéš) konalo jednání, kde obě země vedly podrobnou diskuzi o různých bilaterálních obchodních otázkách. Také s Bangladéší

došlo k růstu obchodu z 1791,39 mil. USD z let 2005–2006 na 2688,43 mil. USD v 2009–2010.

Současná **Dohoda o volném obchodu mezi Indií a Bhútánem** byla podepsána v New Delhi dne 28. července 2006 na dobu deseti let a účinností od 29. července 2006. Na základě této dohody poskytuje Indie Bhútánu tranzitní možnosti pro obchod se třetími zeměmi právě přes indické území. Trendem zůstává zvyšující se obchod mezi těmito zeměmi. Zatímco v období 2005–2006 celkový obchod činil 187,94 mil. USD, tak v letech 2009–2010 byl 271,97 mil. USD.

Írán zaujímá strategicky významnou polohu, jeho sousedy jsou Pákistán a Afghánistán a leží v Perském zálivu. Jeho bohatá naleziště ropy a zemního plynu, jakož i dalších nerostných surovin přispívají k jeho důležitosti v regionu. Stabilita dodávek ropy a zemního plynu, ale také energetická bezpečnost patří mezi hlavní priority Indie v bilaterálních vztazích s Íránem. Na vzájemný bilaterální vztah mezi Indií a Íránem může mít vliv tzv. “Comprehensive Iran Sanctions, Accountability and Divestment Act“, což je zákon z roku 2010 podepsaný americkým prezidentem Barackem Obamou. Zákon rozšířil rozsah sankcí postižitelných aktivit týkajících se íránské energetiky a dalších odvětví. Snahou je prosazování sankcí a jejich vymáhání. Změny v celkovém obchodu mezi zeměmi jsou výrazné. V letech 2005–2006 činil 1980,91 mil. USD, v letech 2009–2010 dosáhl výše 13394,02 mil. USD.

Za zmínku stojí také obchodní vztah Indie s **Pákistánem**. S Pákistánem nemá Indie podepsanou žádnou formální obchodní dohodu, pouze Pákistánu udělila tzv. doložku nejvyšších výhod, kterou však Pákistán prozatím neopětoval. Mezi oběma zeměmi byla zřízena tzv. Společná studijní skupina na obchodní úrovni, která se má zabývat otázkami ekonomické spolupráce a podporou vzájemného obchodu.

Vedle výše uvedených dohod má Indie také uzavřenou Smlouvu o obchodu a dohodě o spolupráci s Nepálem, Dohodu o volném obchodu se Srí Lankou a Bilaterální obchodní dohodu s Maledivami.

• NAFTA⁷⁴

V letech 2009–2010 byly Spojené státy americké největším obchodním partnerem a vývozní destinací Indie. Tabulka č. 11 ukazuje vzájemnou obchodní bilanci mezi Indií, Spojenými státy americkými, Kanadou a Mexikem.

Tab. 11: Bilaterální obchod Indie se Spojenými státy americkými, Kanadou a Mexikem (v mil. USD)

Indie a Spojené státy americké

Rok	Export	Import	Obchodní bilance
2007–08	20,772.17	21,029.58	-307.41
2008–09	20,818.38	18,162.92	2,655.46
2009–10	19,535.49	16,973.68	2,561.82

Indie a Kanada

Rok	Export	Import	Obchodní bilance
2007–08	1,266.64	1,981.22	-714.58
2008–09	1,364.41	2,458.65	-1,094.24
2009–10	1,122.77	2,097.35	-974.58

Indie a Mexiko

Rok	Export	Import	Obchodní bilance
2007–08	592.35	1,189.13	-596.78
2008–09	659.51	1,725.09	-1065.58
2009–10	596.18	1,048.97	-452.79

Zdroj: Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

⁷⁴ NAFTA (North American Free Trade Agreement) je Severoamerická dohoda o volném obchodu spojující státy Kanada, Spojené státy americké a Mexiko. NAFTA nabyla účinnosti 1. ledna 1994.

• MERCOSUR⁷⁵

Preferenční dohoda mezi Indií a sdružením MERCOSUR byla podepsána 25. ledna 2004. Zkompletována byla o rok později, kdy k ní byly připojeny veškeré přílohy. V souladu s touto dohodou Indie a MERCOSUR souhlasily se stanovením celní koncese v rozmezí 10–100 %, která se týkala 450–452 celních položek. V platnost tato dohoda vstoupila až 1. června 2009.

• Obchodní vztahy Indie s EU

Indie patří mezi první země, které s EHS navázaly diplomatické vztahy. První bilaterální dohoda, která mezi Indií a EHS byla uzavřena byla obchodní dohoda z roku 1973, na ní poté navázala dohoda o obchodu a ekonomické spolupráci z roku 1981. K podpisu dohody mezi ES a Indickou republikou o partnerství a rozvoji došlo v prosinci 1993, účinnosti tato dohoda nebyla v srpnu 1994. Cílem Společné komise je kontrola naplňováním dohody. Mezi základní cíle **Dohody o partnerství a rozvoji** patří především rozvoj a rozšíření vzájemné spolupráce, rozvoj spolupráce mezi firmami, rozvoj indické ekonomiky za účelem efektivnější spolupráce s Evropskou unií a další.⁷⁶

Evropská unie se řadí mezi velmi významné obchodní partnery Indie, dokonce jako celek je jejím největším obchodním partnerem. Zaujímá kolem 16 % z celkového indického exportu a importu. Vztah mezi Indií a EU vyzrál v posledních letech, už se nejedná o vztah mezi dárce a příjemcem podpory, ale vztah vzájemně prospěšný. V současné době EU a Indie jako globální aktéři multipolárního světa sdílí strategické partnerství, jehož komerční interakce tvoří klíčovou komponentu. Obchodní spolupráce mezi Indií a EU se neustále navyšuje od roku 2000, v letech 2000–2010 se obchod se zbožím navýšil o více než tři a půl krát. Bilaterální vztahy mezi EU a Indií jsou pravidelně kontrolovány Společnou komisí, která se naposledy sešla 29. září 2010 v Bruselu.

Existují však i překážky vzájemného obchodu. Obchod je omezován fytosanitárními a sanitárními normami, technickými překážkami, systémem kvót a celních tarifů, používáním antidumpingových opatření na indické výrobky. Zvýšení tržního podílu Indie

---

⁷⁵ MERCOSUR (Mercado Común del Sur) je sdružení volného obchodu. Mezi členské státy patří Argentina, Brazílie, Paraguay a Venezuela, přidruženými státy organizace jsou Chile, Kolumbie, Ekvádor, Bolívie a Peru.

⁷⁶ CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 519–520. ISBN 80-7179-804-5.

na evropském trhu předchází řada skutečností. Jedná se zejména o nutnost splnění evropských norem pro vstup na evropský trh.

3.2.2.2 Postavení Indie ve WTO⁷⁷

Oproti jiným rozvojovým zemím zaujímá Indie ve WTO odlišný postoj. Souvisí to zejména s odlišnou hospodářskou a politickou situací země. Při vyjednáváních na půdě WTO patří Indie mezi hlavní odpůrce zvyšování míry liberalizace v některých oblastech, neboť si uvědomuje následky, které by větší mírou liberalizace mohly být způsobeny. Avšak s liberalizací nesouvisí pouze rizika, ale přináší také potenciální výhody, což si Indie moc dobře uvědomuje. Nyní lze říci, že je Indie mnohostranným jednáním na půdě WTO nakloněna, ale udržuje si také jakýsi kombinovaný přístup, což znamená, že u některé produkce preferuje spíše ochranářskou politiku.

Zpočátku postoj Indie k WTO nebyl nijak výrazný. Při mnohostranných jednáních Indie nehrála nikterak významnou roli, avšak v průběhu času se její postoj změnil. Prvně na sebe upoutala pozornost na **Ministerské konferenci v Singapuru** v roce 1996, kde se ohradila proti tzv. Singapurským otázkám, které se týkaly oblasti investic, transparentnosti vládních zakázek, hospodářské soutěže, aj. Její výrazná aktivita se také projevila na **Ministerské konferenci v Seattlu** v roce 1999, kde byly projednávány otázky týkající se pracovních norem. K větší angažovanosti Indie na půdě WTO došlo tedy až v 90. letech 20. stol., a to z důvodu nastartování reforem v roce 1991, které s sebou přinesly řadu pozitivních výsledků. V současné době patří Indie společně s Brazílií, USA a EU mezi hlavní aktéry při jednáních o liberalizaci světového obchodu. Některé zdroje uvádí, že ba dokonce rozhodující vliv na úspěch současného kola jednání má pouze Indie a USA. Nesmíme ale opomenout také rozvojové země.

Indie společně s Brazílií patří k tvrdým obhájčům skupiny rozvojových zemí ve WTO. Současně je také členem skupiny G-20, která představuje jedno z nejvlivnějších zájmových seskupení rozvojových zemí. Zemědělství je hlavní otázkou, kterou se skupina G-20 zabývá. Řeší se ale i otázky o zajištění dostatku potravin, obživě a zdraví obyvatel. Hlavním problémem u rozvojových zemí je přístup na trhy jejich exportních partnerů,

---

⁷⁷ JELÍNKOVÁ, M. *Indie ve Světové obchodní organizaci* [online]. 2010. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

neboť neustále převládá vysoká ochrana před importem z těchto zemí. Důsledkem je tak limitující využívání komparativních výhod a s tím související hospodářský rozvoj daných států. Větší vzájemná spolupráce rozvojových zemí, včetně vzájemné liberalizace, by vedla k posílení jejich jednotné pozice v rámci mnohostranných jednání.

Současné kolo jednání o liberalizaci světového obchodu a postoj Indie

Již v roce 2001 se konala **Ministerská konference v Dohá**, která byla prvním kolem jednání o liberalizaci světového obchodu od vzniku WTO. Hlavním cílem je rozhýbání světového obchodu, avšak doposud nejsou známy nějaké konkrétní výsledky a to kvůli lišícím se zájmům jednotlivých členů WTO. Problémy setrvávají především mezi hlavními obchodními velmocemi, kam patří tradiční vyspělé země, ale i některé středně rozvinuté rozvojové země.⁷⁸ Postoj Indie na konferenci byl velmi negativní a díky tomu byla značně kritizována médii. Indie se zaměřovala spíše na negativní věci, než aby se zabývala pozitivy, které by z dohody mohla získat. Chtěla také prosadit, aby vyspělé země snížily dotace, které poskytují svým zemědělcům.

Na **Ministerské konferenci v Cancúnu** v roce 2003 se ukázala síla rozvojových zemí včele s Indií při společném postupu. Společně ovlivnily výsledek mnohostranných vyjednávání, kde požadovaly otevření trhů s výhradou nenarušení vlastních preferencí.

V prosinci 2005 se konala **Ministerská konference v Hong Kongu**, kde Indie prosazovala liberalizaci obchodu službami. Nebyly však přijaty žádné návrhy a dokonce v polovině roku 2006 byla veškerá jednání pozastavena. Za hlavní důvod byly považovány otázky ohledně dotací v zemědělství a zlepšení přístupu na trh pro zemědělské a průmyslové výrobky. Ke znovuootevření jednání došlo koncem roku 2006, ale přístup Indie se nezměnil. Změny nastaly až v roce 2009, kdy v Indii proběhly celostátní volby a Indie naznačila ochotu o dohodě jednat a omezit svá protekcionistická opatření.

---

⁷⁸ Český export: Magazín týdeníku profit. In: *Co může přinést rozvojový program z Dohá* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://ceskyexport.tyden.cz/clanek/co-muze-prinest-rozvojovy-program-z-doha/>.

3.3 Indicko-české vztahy⁷⁹

Již v minulosti byly navázány vztahy mezi Indií a současnou Českou republikou. V roce 1921 byl v Bombaji založen československý konzulát, jehož cílem bylo zvýšit expanzi československých podniků na indickém trhu. V souvislosti s celosvětovou hospodářskou krizí v roce 1929 došlo ke zpomalení vzájemného obchodu mezi státy. To že expanze firem na indickém trhu byla ale úspěšná, dokládala i místní působnost Baťových továren. Továrny na obuv byly vybudovány v Batanagaru u Kalkaty a v Batapuru s prodejní sítí po celé zemi. České firmy se na indickém trhu také uplatňovaly jako dodavatelé dieselgenerátorů, obráběcích, tvářecích, textilních, kožedělných a tiskařských strojů, potravinářské technologie a několika dalších průmyslových výrobků.

Československo patří mezi vůbec první státy, se kterými Indie navázala diplomatické styky, poté co v roce 1947 získala nezávislost. V roce 1966 byla mezi Indií a Československem uzavřena **Dohoda o spolupráci v oblasti využívání jaderné energie pro mírové účely**, v roce 1973 **Dohoda o vědeckotechnické spolupráci a průmyslové kooperaci**.

Indie také patří k prvním zemím, které uznaly vznik samostatné České republiky v roce 1993. Došlo k potvrzení kontinuity česko-indických vztahů a byly zváženy další možnosti navázání nových obchodních vztahů. Impulzem k většímu rozvoji vztahů přispěla státní návštěva prezidenta Václava Havla v Indické republice v únoru 1994 a indického prezidenta Šankara Dajála Šarmy v ČR v říjnu 1996. Byla uzavřena **Dohoda o provádění plateb ve vzájemném obchodu**, která však vedla k mírnému poklesu oboustranného obchodu, k jeho postupnému oživení pak došlo až na sklonku devadesátých let. Avšak celkově v porovnání se sedmdesátými a osmdesátými lety dynamika obchodních kontaktů nebyla tak intenzivní. Nejvýraznější útlum byl především v oblasti kulturních a školských styků, v technických a přírodovědných oborech útlum nebyl tak zřetelný.^{80,81}

---

⁷⁹ Indická ambasáda v České republice. In: *Indicko - české vztahy* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.india.cz/cs/indo-ceske-obchodni-vztahy/>.

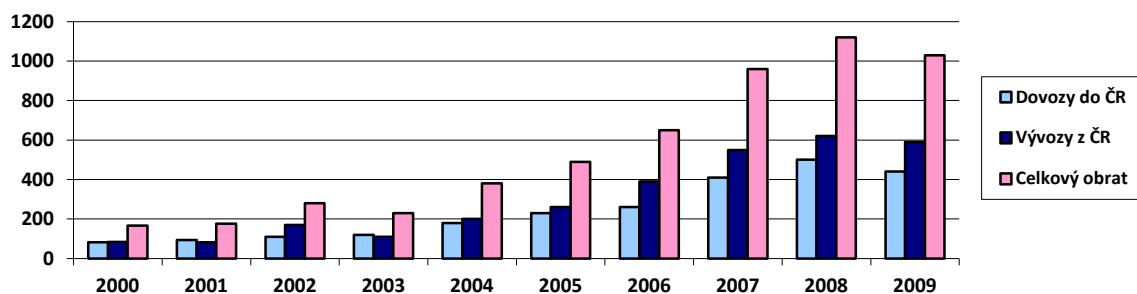
⁸⁰ Česko-indická obchodní komora. In: *Historie vztahů* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.czechindia.com/cs/historie-vztahu>.

⁸¹ STRNAD, J. a J. FILIPSKÝ. *Dějiny Indie*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2003, s. 881-887. Dějiny států. ISBN 80-7106-493-9.

Indie vždy udržovala dobré vztahy jak s Československem, tak i Českou republikou. V současné době můžeme sledovat, jak vztahy mezi zeměmi sílí na bilaterální úrovni a to i v souvislosti se vztahy Indie k Evropské unii. Nataji Subhash Chandra Bose a Pandit Jawaharlal Nehru patří mezi ikony indického národně-osvobozenického boje a je s nimi spojován vznik Společnosti indicko-českého přátelství. Oba navštívili Československou republiku a též vyjádřili odpor proti její okupaci. Poté co získala Indie nezávislost Nehru společně s Indirou Gándhiovou navštívili Československo roku 1955, z české strany do Indie během posledních let zavítali prezident Václav Klaus, ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg nebo také Jiří Paroubek. Návštěvy na vysoké úrovni pokračují dodnes. Postupem času došlo k podepsání Společného prohlášení o spolupráci v oblasti školství a byly také podepsány dvě dohody s Indickou státní akademií věd a Indickou radou pro vědecký a průmyslový výzkum, které se zaměřovaly na rozvoj spolupráce v oblasti vědy a techniky a výzkumu a vývoje. Vzájemná obchodní bilance v letech 2000-2009 mezi Českou republikou a Indií je zobrazena na grafu č. 16.

Z hlediska parity kupní síly (PPP) řadíme Indii mezi tři největší hospodářství světa. Exponenciální růst indické ekonomiky, s výjimkou celosvětové krize, vytváří vhodné obchodní příležitosti pro EU i Českou republiku. V období let 2003-2006 se vzájemná výměna mezi Indií a EU více než zdvojnásobila. Růst indicko-českého oboustranného obchodu byl ještě výraznější, vzrostl dokonce čtyřnásobně. Jak EU, tak i Česká republika mají s Indií kladnou obchodní bilance, což ukazuje na již současnou otevřenost indického hospodářství.

EU přijala Indii jako svého strategického partnera a již od roku 2000 bylo uskutečněno 9 kol setkání na nejvyšší úrovni. Momentálně probíhají jednání, která se týkají zejména obchodní a investiční iniciativy. Je nutné také zmínit vzájemnou spolupráci v oblasti vědy a techniky. Indie je jednou z šesti zemí, která se společně s EU zabývá projektem ITER (Mezinárodní termonukleární experimentální reaktor).

Graf 16: Vzájemná obchodní bilance mezi ČR a Indií v letech 2000-2009 (v mil. USD)

Zdroj: Indická ambasáda v České republice. In: *Indicko - české vztahy* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.india.cz/cs/indo-ceske-obchodni-vztahy/>.

Jak již bylo zmíněno výše, obchodní výměna mezi zeměmi zaznamenala velkých změn. Došlo téměř ke čtyřnásobnému navýšení během několika málo let. Následující tabulka stanovuje přesné hodnoty obchodní výměny mezi Indií a Českou republikou v letech 2004-2009.

Tab. 12 : Obchodní výměna mezi Indií a Českou republikou v letech 2004-2009 (v mil. USD)

Rok	Český dovoz z Indie	Český vývoz do Indie	Obrat
2004	181.051	201.649	382.700
2005	241.124	262.006	503.130
2006	266.374	398.910	665.284
2007	401.754	552.518	958.272
2008	510.628	634.839	1145.467
2009	456.371	604.232	1060.604

Zdroj: Indická ambasáda v České republice. In: *Indicko - české vztahy* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.india.cz/cs/indo-ceske-obchodni-vztahy/>.

Mezi bilaterální dohody, které mezi Indií a Českou republikou byly uzavřeny, patří: **Smlouva o zamezení dvojího zdanění** s platností od roku 1999, **Dohoda o podpoře a ochraně investic** s platností od roku 1998, která však po vstupu České republiky do EU je neslučitelná s právem EU a je tak ve fázi jednání. V jednání je také nová **Obchodní dohoda**, která byla podepsána v roce 1993 v Dillí a součástí je ustanovení o zřízení Společného indicko-českého výboru, který se zabývá rozvojem obchodní a hospodářské spolupráce. Mezi státy je již také uzavřena **Smlouva v oblasti zdravotnických a lékařských věd** a **Dohoda o letecké dopravě**.

České firmy mají jistý podíl na industrializaci Indie. Ať už se jedná o investice českých společností v Indii nebo investice indických firem v České republice, u obojí je zaznamenávána rostoucí tendence. Zatímco například společnost Škoda Auto a. s. se v roce 2008 potýkala s určitými problémy na českém trhu, v souvislosti se zpomalením ekonomiky, v Indii naopak dosáhla 28,5% růstu prodeje. Mezi další významné české společnosti zaměřující se na indický trh patří ŠKODA POWER Pvt. Ltd., VÍTKOVICE a. s., UniControls Electronics Czech Pvt. Ltd., Tatra Vectra Motors Ltd., OMNIPOL Liaison Office, CKD Blansko Indie Pvt. Ltd.⁸²

Také působnost indických společností na českém trhu byla významná. Začaly zde působit společnosti jako např. Arcelor Mittal (ocelárny), textilní závod Alok Industries (textilní závod Mileta v Hořicích), Tata Tea – Tetley Group (balírna čajů Jemča), Motherson Sumi Systems (automobilový průmysl), Avia Ashok Leyland Motors (automobilový průmysl) nebo Infosys (softwarová společnost).

---

⁸² BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

4 PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE

Přímé zahraniční investice představují významnou formu mezinárodního pohybu kapitálu. Jedná se o nákup majetku v jedné zemi investory druhé země. Investorům je pak umožněna kontrola podniku a rozhodování o něm. Formy PZI mohou být různé – může se jednat buď o formu akvizice, nebo o založení nového podniku, tzv. investici na zelené louce. Akvizice patří mezi kapitálově méně náročnou formu vstupu na zahraniční trh, naopak investice na zelené louce představují kapitálně náročný vstup na zahraniční trh. Z hlediska času jsou PZI dlouhodobým kapitálem. Hlavním cílem investorů je dosažení zisku na specifických podmínkách národní ekonomiky, do níž je kapitál investován. Mezi specifické podmínky patří například přístup k levné pracovní síle, půdě, aj.

Z výhod, které PZI přináší, netěží pouze investor, ale také hostitelská země. V souvislosti s přílivem PZI je spojováno snížení nezaměstnanosti, zvýšení produkce, přístup na nové trhy, transfer nových technologií a celkové oživení regionu, kam je investice směřována. Z těchto důvodů je tak cílem hostitelské země vytvoření příznivých podmínek, aby přilákala investory ze zahraničí.

Zahraniční investoři se především orientují na země s výkonnou ekonomikou, rozvinutou infrastrukturou a prosperujícím podnikatelským sektorem. Během posledních let došlo ve vývoji světové ekonomiky k výraznému prosazování liberální politiky mezinárodního pohybu kapitálu. Liberalizace pohybu kapitálu dává možnost řadě ekonomik financovat svůj růst s pomocí zahraničního kapitálu, na druhou stranu je možnou příčinou vzniku finančních krizí.⁸³

4.1 Investiční klima v Indii

Zpočátku byl postoj Indie k PZI spíše opomíjen. Indická vláda se obávala možnosti ohrožení domácího trhu a tak spíše preferovala ochranářskou politiku. Později však zjistila, že se nejedná pouze o hrozbu, ale že s PZI jsou spojovány i příležitosti pro rozvoj

---

⁸³ CIHELKOVÁ, E. a H. KUNEŠOVÁ. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 34-49. ISBN 80-7179-455-4.

a modernizaci země, příliv kapitálu, technologií, ale také manažerských schopností a dovedností. Pokud by přímé zahraniční investice neexistovaly, rozvoj a modernizace země by téměř nebyly možné.

Snahou indické vlády ve svých prohlášeních je tak vyvolat důvěru u zahraničních investorů a přilákat je do země, neboť PZI významně přispívají k industrializaci země a jejímu sociálně-ekonomickému rozvoji. Během posledních let tak Indie učinila řadu opatření, aby se politika PZI stala srozumitelnou a jasně definovanou pro zahraniční investory. V současné době lze říci, že Indie patří k největším příjemcům přímých PZI na světě, a to díky investorsky přátelskému investičnímu prostředí, které vytváří.

V posledních letech došlo také k urychlení získání souhlasu indické vlády k investici. Běžný návrh je obvykle vyřešen do jednoho měsíce. Zahraniční investice jsou schváleny téměř ve všech průmyslových odvětvích s několika výjimkami. Není vyžadován předchozí souhlas Indické centrální banky, avšak investice musí být v souladu se stanovenými předpisy a je nutné provést registraci v určitém časovém horizontu. Tomuto mechanismu se říká tzv. mechanismus vládního schválení. Existuje také tzv. **mechanismus automatického schválení**⁸⁴, který umožňuje nově vznikajícím společnostem v Indii investovat, aniž by měly souhlas indické vlády. Ministerstvem průmyslu a obchodu je vydáván dokument „**Consolidated FDI Policy**“, který je vydáván jednou za šest měsíců a obsahuje zákony a ustanovení ohledně přímých zahraničních investic.⁸⁵

Hospodářská odvětví jsou z hlediska investování členěna do pěti skupin. První skupinu představují odvětví, kde investice není možná (maloobchod, atomová energie, loterie, herní a sázkové kanceláře, železniční doprava). Další čtyři skupiny jsou členěny podle maximální výše vstupního podílu (26, 49, 74 a 100 %). Omezenost se týká například telekomunikací, pojišťovnictví, bankovníctví nebo letecké dopravy.⁸⁶

Každoročně dochází ke změnám v pravidlech pro investování a je tak nutné sledovat aktuální manuál „Investing in India“ s podrobnostmi o postupu. Mezi hlavní instituce,

---

⁸⁴ Automatic approval route

⁸⁵ Department of Industrial Policy and Promotion: Ministry of Commerce and Industry. In: *FDI Policy* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://dipp.nic.in/English/Policies/Policy.aspx>.

⁸⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu. In: *Strategie prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR v Indii* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument4994.html>.

kteře se zabývají přílivem zahraničních investic, patří **Úřad na podporu zahraničních investic**⁸⁷, jehož cílem je propagace investičního prostředí v Indii, dále pak **Ministerstvo průmyslu a obchodu** a **Sekretariát pro podporu průmyslu**.⁸⁸

Díky silné vládní podpoře, PZI pomohly Indii k ohromnému ekonomickému růstu. Hrály důležitou roli ve vývoji indické ekonomiky a umožnily dosažení ekonomické stability země. V roce 2007 dosáhly zahraniční investice výše 34 mld. USD, což je však ve srovnání s investicemi v Číně, kde PZI činily 134 mld. USD, „pouhých“ 25 %. Hlavním důvodem zaostávání za Čínou je zejména problém nedokonalé infrastruktury a zajištění bezporuchových dodávek energie. Dalším důležitým problémem je byrokracie země.⁸⁹ Jsou však i předpoklady, že během let 2010-2012 by se Indie mohla stát třetím největším příjemcem zahraničních investic na světě.⁹⁰

Podle konzultantské společnosti A.T. Kearney, která se zabývá průzkumem atraktivnosti zemí pro zahraniční investory, se Indie v roce 2012 umístila na druhém místě, v předchozím roce obsadila místo třetí. Přední příčku zaujímá i nadále od roku 2002 Čína a patří tak k nejpreferovanějším zemím v souvislosti s PZI. Výše atraktivity země pro PZI je stanovena tzv. „FDI Confidence Indexem“, který se každoročně sestavuje na základě průzkumu názorů manažerů a dle preferencí jednotlivých světově významných firem. V souvislosti s celosvětovou krizí v roce 2008 klesl celkový příliv zahraničních investic na světě o téměř 20 %, v roce 2009 byl propad ještě výraznější. K mírnému navýšení došlo roku 2010, kdy započaly tendence k oživení světové ekonomiky. Toky PZI se zvýšily o 5 % a také v první polovině roku 2011 růstová tendence pokračuje. Vývoj PZI nám ukazuje graf č. 17. Země dle atraktivnosti pro PZI jsou zobrazeny na grafu č. 18.⁹¹

---

⁸⁷ Foreign Investment Promotion Board

⁸⁸ Secretariat for Industrial Assistance

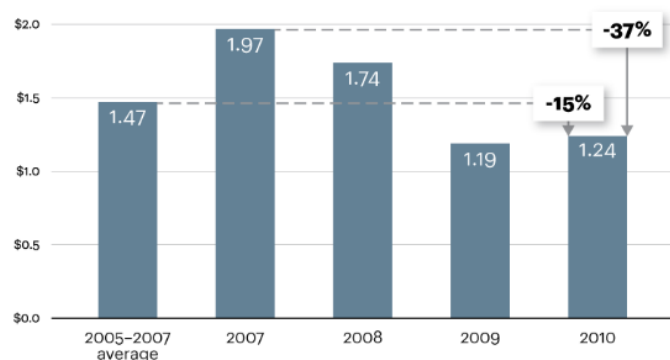
⁸⁹ Economy Watch. In: *Foreign Direct Investment in India* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.economywatch.com/foreign-direct-investment/fdi-india/>.

⁹⁰ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *Indie by se mohla stát v období 2010-2012 třetím největším příjemcem přímých zahraničních investic na světě* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/newdelhi/cz/obchod_a_ekonomika/aktuality/indie_by_se_mohla_stat_v_obdobi_2010.html.

⁹¹ A.T. Kearney. In: *Cautious Investors Feed a Tentative Recovery* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/cautious-investors-feed-a-tentative-recovery.html>.

FDI inflows rose 5 percent in 2010 to reach \$1.24 trillion

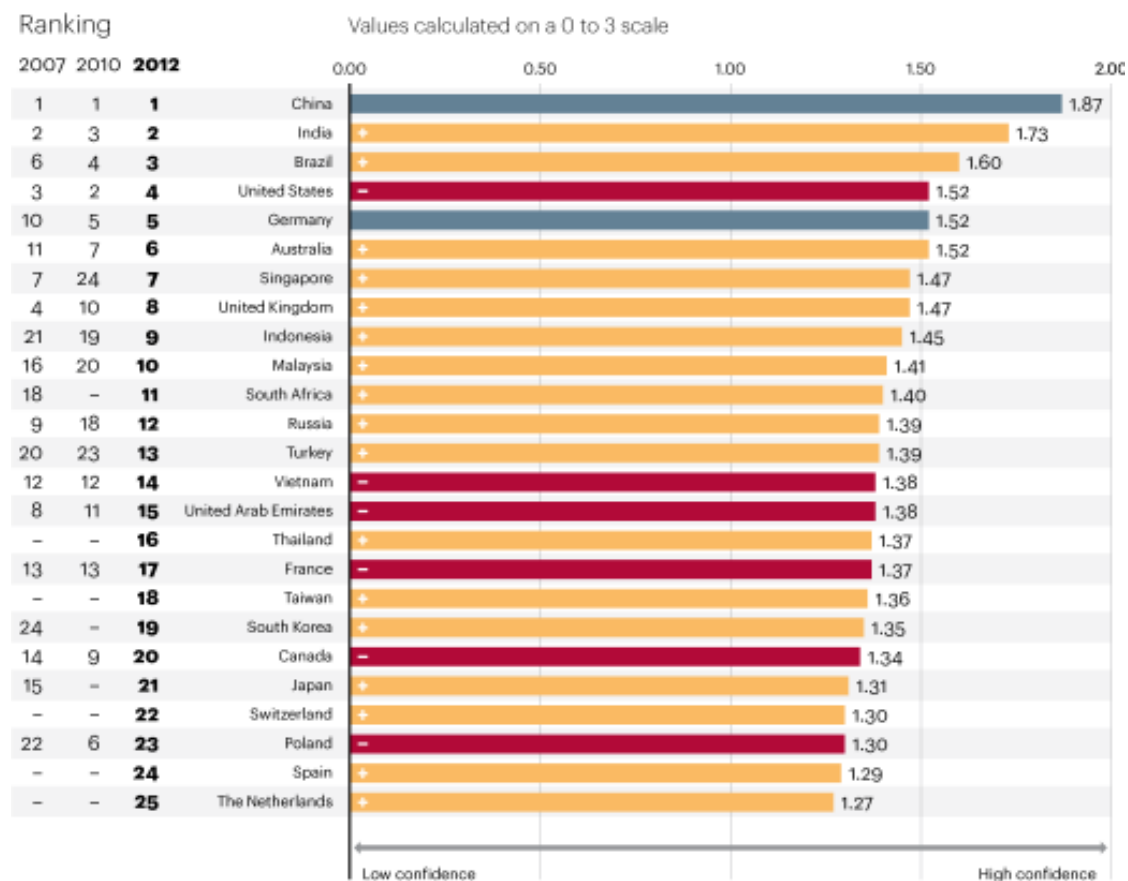
Global FDI inflows (US\$ trillions)

Graf 17: Vývoj PZI v letech 2005-2010 (v bil. USD)

Zdroj: A.T. Kearney. In: *Cautious Investors Feed a Tentative Recovery* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/cautious-investors-feed-a-tentative-recovery.html>.

2012 FDI Confidence Index®

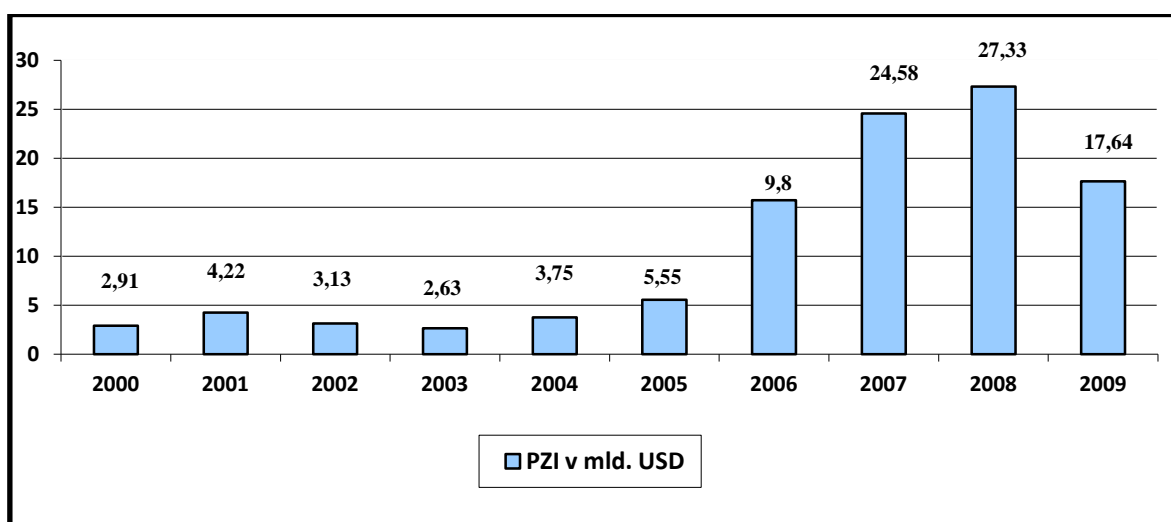

Graf 18: Pořadí zemí dle atraktivnosti pro PZI (měřeno dle FDI Confidence Index)

Zdroj: A.T. Kearney. In: *Cautious Investors Feed a Tentative Recovery* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/cautious-investors-feed-a-tentative-recovery.html>.

4.2 Vývojové trendy v přílivu PZI do Indie

Od doby, kdy Indie začala prosazovat politiku liberalismu, jedním z následků byl i postupně výrazný příliv PZI do země. K jejich poklesu došlo až v souvislosti s teroristickým útokem na USA v září roku 2001, neboť právě USA patřily k hlavním investorům v Indii. Trend investic bylo až do roku 2004 celkem složité identifikovat, neboť neustále docházelo k fluktuacím. Od roku 2004 je však již zcela patrný růst investic. V roce 2008 dosáhla hodnota PZI celkem 27,33 mld. USD. Celkový vývoj PZI v letech 2000-2009 je zobrazen na grafu č. 19. Dále pak byla situace na indickém trhu postižena v souvislosti s celosvětovou krizí, avšak méně, než tomu například bylo u ekonomik jiných zemí (USA, EU, Japonsko, aj.). V období od dubna 2000 do května 2010 se celkový objem PZI vyšplhal na hodnotu 107,47 mld. USD.

Graf 19: Vývoj PZI (v mld. USD)

Zdroj: Capital Markets: Obchodník s cennými papíry. In: *India 2010* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://docs.capitalmarkets.sk/editor/File/IDdok/Analzy/2010/India%202010.pdf>.

Hlavní bariérou pro příliv PZI je především špatná dopravní infrastruktura, která do jisté míry ovlivňuje zahraniční investory. V období let 2012 až 2017 by se do infrastruktury mělo investovat okolo 1 bil. USD a tak je možné, že se růstová tendence v PZI bude výrazně zvyšovat. Relevantním důvodem pro růst PZI a příchod nových investičních projektů je budoucnu také kombinace kvalifikované, anglicky hovořící pracovní síly a ceny, za kterou investor tento segment pracovní síly může získat.⁹²

⁹² Capital Markets: Obchodník s cennými papíry. In: *India 2010* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://docs.capitalmarkets.sk/editor/File/IDdok/Analzy/2010/India%202010.pdf>.

Příliv PZI ve světě se v roce 2011 navzdory ekonomické krizi navýšil o 17 % na 1,590 bil. USD. K růstové tendenci přispěly zahraniční fúze a akvizice, naopak tendence u investic na zelené louce se nepatrně snížila. Celkové investice se navýšily, avšak jsou stále 23 % pod rekordem z roku 2007. Růstová tendence investic souvisí se zvyšující se globalizací a chutí k realizaci velkých projektů v zahraničí, což vede k rozšíření obchodu a vytváření dalších výrobních kapacit po celém světě. Za loňský rok byla Čína druhou největší destinací pro PZI, z investice celkem obdržela 124 mld. USD. Také v Indii došlo ke 38% nárůstu investic oproti roku 2010 a dosáhly výše 34 mld. USD. Předpokládá se, že celkový tok PZI v roce 2012 mírně stoupne na zhruba 1,6 bil. USD.⁹³

4.3 Teritoriální a odvětvová struktura PZI

Přímé zahraniční investice nejvíce směřují do svazových států, kde je nejvyšší HDP, vysoká gramotnost obyvatelstva a také největší počet vysokých škol. Jednoduše řešeno, kapitál přichází tam, kde jsou nejvhodnější podmínky pro jeho zhodnocení, propracovaná infrastruktura a celkově přátelské investorské prostředí. Pokud daný svazový stát splňuje daná kritéria, je zde větší šance pro získání investice ze zahraničí.

V současné době PZI nejvíce směřují do svazových států, jakými jsou Maharáštra, Taminádu a Karnátaka. Značně se snaží přilákat zahraniční investory i Kérala (turistika), Západní Bengálsko (ocelářství, strojírenský průmysl), Andra Pradesh a Gudžarat. Dillí a Karnátaka jsou považovány za centra informačních technologií. Na druhou státy jako Bihar, Manipur nebo Uttar Pradesh patří mezi oblasti, kam se investice získávají velmi obtížně.

Město **Chennai** (dříve Madras), které je hlavním městem spolkového státu Tamil Nadu je považováno za „Indický Detroit“. Patří mezi tradiční centrum automobilového průmyslu, své závody si zde vybudovalo již několik zahraničních koncernů. Dalším významným městem je **Bangalore** – hlavní město státu Karnátaka, které je centrem high-tech průmyslu a je též nazýváno jako „Indické Silicon Valley“. Důležitou roli zde vedle informačních technologií hraje také letecký a kosmický průmysl a biotechnologie. V regionu západní

---

⁹³ Finanční noviny.cz: Ekonomický server ČTK. In: *UNCTAD: Přímé zahraniční investice loni stouply o 17 pct* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/unctad-prime-zahranicni-investice-loni-stouply-o-17-pct/745552>.

Indie je významné město **Mumbai** – centrum obchodu a ekonomiky, financí a filmového průmyslu. V tomto hlavním městě spolkového státu Maharáštra hraje důležitou roli také bavlnářský, chemický, automobilový a elektrotechnický průmysl. Nedaleko Mumbaje se nachází město **Pune**, které se za poslední dobu také proměnilo v hospodářskou metropoli. Jsou zde zakládány nové průmyslové oblasti a technologické parky, přichází sem mezinárodní koncerny. V regionu severní Indie je nejdůležitějším městem **Nové Dillí**. Hlavní město Indie patří mezi nejvýznamnější hospodářská a obchodní centra a je zároveň centrem kulturním. Město **Kolkata**, které leží ve východní Indii, je hlavním městem státu Západní Bangálsko. Významnou roli zde hraje zpracovatelský průmysl, lodářský a strojírenský průmysl. Outsourcing zde vytvořil již několik nových pracovních míst ve výrobě softwaru a hardwaru, v call centrech a ve zdravotnictví.⁹⁴

Mezi nejvíce investující zemi v Indii patří ostrovní stát Mauricius, který obsazuje první příčku s velkým předstihem před ostatními zeměmi. Podíl tohoto státu na celkovém objemu PZI se pohybuje kolem 44 %. Důvodem takto vysokého podílu je tzv. **Smlouva o ochraně investic a zamezení dvojího zdanění** (Double Taxation Avoidance Agreement), která byla mezi zeměmi podepsána.⁹⁵ Další příčky jsou obsazeny vyspělými ekonomikami, jako jsou Singapur (8 %), USA (8 %), Kypr, Japonsko, Spojené arabské emiráty. Z evropských zemí mezi největší investory patří Nizozemí, Velká Británie, Německo, Francie a Švýcarsko. Tabulka č. 13 nám ukazuje výši investic jednotlivých států.⁹⁶

---

⁹⁴ Gebrüder Weiss. In: *Časopis Air & Sea společnosti Gebrüder Weiss: Orange Globe* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: http://www.gw-world.cz/cz/media_pool/Corporate_Media/CZ_OrangeGlobe.pdf.

⁹⁵ The Times of India. In: *Mauritius agrees to revise tax treaty* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2011-06-19/india/29676414_1_treaty-shopping-tax-havens-dtaas.

⁹⁶ BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

Tab. 13: Výše PZI do Indie jednotlivých zemí (v mil. USD)

	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Mauricius	3,780	9,518	10,165	9,801	5,616
Singapur	582	2,827	3,360	2,218	1,540
USA	706	950	1,236	2,212	1,071
Kypr	58	570	1,211	1,623	571
Japonsko	80	457	266	971	1,256
Nizozemí	559	601	682	804	1,417
Velká Británie	1,809	508	690	643	538
Německo	116	486	611	602	163
Spojené arabské emiráty	215	226	234	373	188
Francie	100	136	437	283	486
Švýcarsko	57	192	135	96	133

Zdroj: Reserve Bank of India: India's central bank. [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.rbi.org.in/scripts/AnnualReportPublications.aspx?Id=1029>.

Z hlediska odvětvové struktury v letech 2010-2011 investice nejvíce směřovaly do odvětví služeb (finančních a nefinančních). Představovaly celkem 18 % všech PZI. Významné byly také investice do telekomunikací (8 %), automobilového průmyslu (7 %), bydlení a realit, stavebnictví (6 %), počítačového softwaru a hardwaru (4 %) a dalších odvětví.⁹⁷

4.4 Působnost Škoda Auto a. s. na indickém trhu⁹⁸

Kapitola 4.4 byla vypracována na základě konzultace a poskytnutých materiálů od pana Ing. Stanislava Medka Šráma ze společnosti Škoda Auto a. s., který je zodpovědný za působnost společnosti na indickém trhu. Informace jsem též čerpala z internetových stránek společnosti Škoda Auto a. s.

⁹⁷ Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Industrial policy and Promotion. In: *Annual report 2010-2011* [online]. [cit. 2012-04-08]. Dostupné z:

http://www.dipp.nic.in/English/Publications/Annual_Reports/AnnualReport_Eng_2010-11.pdf.

⁹⁸ Škoda Auto a. s. [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/CZE/Pages/homepage.aspx>.

Indie je druhou nejlidnatější zemí světa a ve strategických plánech Škoda Auto zaujímá stále významnější roli. Společně s perspektivními trhy jako jsou Čína a Rusko patří mezi tahouny budoucího růstu mladoboleslavské automobilky. I přesto, že prodej v Indii není pro automobilku nikterak vysoký (v roce 2011 bylo prodáno přes 30 tis. vozidel), na tamní trh nedá Škoda Auto dopustit.

V souvislosti se současnou globalizací světa je cílem podniků najít si nová odbytiště pro své výrobky a zejména se orientovat na trhy rozvojových zemí, pro něž je charakteristická ekonomická a politická stabilita a růstový potenciál. Ukazatelé jako příznivý ekonomický růst země, perspektivní vývoj na domácím trhu, podpora přílivu zahraničních investic, zvyšující se kupní síla místních obyvatel, rostoucí poptávka po produktech, demokratický systém, dostupnost kvalifikované pracovní síly a nízké výrobní náklady vedly společnost Škoda Auto otevřít si v roce 2001 v indickém Aurangabadu⁹⁹ svůj první výrobní závod. Škoda Auto India Pvt. Ltd. (SAIPL) byla založena již v roce 1999 jako dceřiná společnost Škoda Auto a. s., avšak s montáží prvních vozů se začalo až v roce 2001. Druhý závod byl otevřen v roce 2009 ve městě Pune. Příznivce na indickém trhu si společnost našla zejména díky výborným technologiím, kvalitě, designu, ale také ceně nabízených vozů. Cílem společnosti není pouze realizovat prodej na místním trhu, ale ráda by exportovala své výrobky i do jiných zemí – zejména do jižní a východní Asie. Krok, který mladoboleslavská automobilka udělala tím, že rozšířila svoji výrobu také do Indie, je považován za velice pozitivní.

Indický trh představuje pro Škoda Auto řadu příležitostí, ale také hrozeb. Zvyšující se počet kvalifikované pracovní síly a zároveň nízké mzdové náklady patří mezi přednosti indického trhu. Mzdové náklady se v Indii pohybují v rozmezí 40-60 % průměrných mzdových nákladů v ČR. Naopak těžko předvídatelné legislativní prostředí v Indii investorům stěžuje krátkodobé či střednědobé plánování.

Mezi hlavní modely vozů společnosti Škoda Auto, které se v Indii montují, patří Škoda Fabia, Škoda Rapid, Škoda Laura, Škoda Yeti a Škoda Superb. Závod v Aurangabadu je koncipován pouze jako montážní linka, což znamená, že jednotlivé díly jsou do města přepravovány z České republiky ve speciálních kontejnerech formou kombinované

---

⁹⁹ Aurangabad – západní indické město ve státě Maharashtra

dopravy. V tomto závodě se vyrábí modelové řady Superb, Laura a Yeti, v závodě v Pune je produkce modelových řad Fabia a Rapid. Model Rapid byl navržen pouze pro indický trh a očekává se, že bude lídrem v portfoliu značek Škoda Auto v Indii. Mezi hlavní faktory, které jsou při koupi vozu indickým zákazníkem zohledňovány, patří zejména cena vozu a nízká spotřeba paliva. Kvalita, design, bezpečnost a servisní služby nehrají takovou roli. Škoda Auto si místní trh podmanila již během prvních let svého tamního působení. Získala si podvědomí zákazníků, což se také projevilo v kusech prodaných vozů. Rok 2011 patřil zejména trhům Indie, Ruska a Čína, kde prodeje výrazně vzrostly. V Indii během tohoto roku bylo prodáno více jak 30 tis. automobilů, což znamenalo zvýšení svého obrátu o téměř 50 % oproti předcházejícímu roku. Byl tak navýšen i tržní podíl na indickém trhu na 1,31 % a růstový trend má i nadále pokračovat. Během posledních deseti let celkový počet prodaných vozů indickým zákazníkům čítá okolo 132 tisíc.¹⁰⁰

Škoda Auto není jedinou společností, která v rámci automobilového průmyslu na indickém trhu působí. V souvislosti s liberalizací zahraničních investic, byl indický trh zpřístupněn řadě zahraničních automobilek a bylo tak vytvořeno zcela konkurenční prostředí. Mezi hlavní konkurenty například patří Maruti Suzuki, Mahindra, Tata Motors, Hindustan Motors, General Motors, Daimler Chrysler India, Volkswagen India, Hyundai Motor India, Ford India, Toyota a další.

Vysoké investice, které zde byly automobilkou již vynaloženy (společně s koncernem Volkswagen), investice do infrastruktury, zapojení lokálních dodavatelů a podpora zaměstnanosti místních pracovníků, podtrhují význam, jaký Škoda Auto tomuto trhu přikládá. Hlavním cílem společnosti je především upevnit si dobrou pozici na indickém trhu v budoucnosti.

---

¹⁰⁰ Škoda Auto a. s. In: *Strategie značky ŠKODA - zaměřeno na Indii* [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: http://www.skoda-auto.cz/cs/about/info/news/News/Pages/2012_03_Strategie-SKODA-zacileno-na-Indii.aspx.

ZÁVĚR

Ještě před několika málo desítkami let Indii téměř nikdo nebral v potaz. V současné době je situace zcela opačná, neboť i tato rozvojová země již promlouvá do vývoje světového hospodářství.

Jedním z cílů práce bylo zjistit, co stálo za úspěchem mohutného vzestupu indického hospodářství. Vše začalo v devadesátých letech minulého století, kdy Indie provedla řadu ekonomických reforem, které se zejména týkaly radikálních úsporných opatření, liberalizace zahraničního obchodu a větší iniciativy v oblasti investic a obchodu. Reformy přinesly celkové oživení ekonomiky a došlo ke zrychlení tempa ekonomického růstu na téměř dvojnásobek, Indie se také dostala do podvědomí zahraničních investorů, což se projevilo ve výrazném přílivu PZI. Výsledků se dostavilo i v jiných oblastech. Došlo například ke snížení chudoby, zlepšení gramotnosti obyvatel a jejich postupné migraci do měst. Celkově demografický vývoj může být jedním z hlavních klíčů k dosažení dalšího růstu indického hospodářství a úspěchu země na světovém poli. To především díky zvyšujícímu se počtu lidí v ekonomicky aktivním věku, což je předností oproti většině průmyslově vyspělým zemím, kde obyvatelstvo stárne a podíl populace v ekonomicky aktivním věku klesá.

Dalším cílem bylo zhodnocení současné ekonomické situace země pomocí hlavních makroekonomických ukazatelů. Lze konstatovat, že s výjimkou období světové ekonomické krize od přelomu nového tisíciletí přetrvává v Indii období ekonomického růstu. Indická ekonomika je ihned za Čínou druhou nejrychleji rostoucí ekonomikou světa a má ambice Čínu předstihnout. Výhodou Indie je zejména ten fakt, že rozvoj ekonomiky je tažen službami (podíl téměř 65 % na HDP), nikoliv průmyslem, jako je tomu u Číny. Na druhou stranu se potýká s většími problémy v oblasti nezaměstnaností a míry inflace. Druhá kapitola též analyzovala vývoj obchodní bilance země, kde je patrný záporný trend. V letech 2009/2010 dosáhl schodek obchodní bilance výše 109,6 mld. USD. Mezi hlavní obchodní partnery Indie patří země EU 27, Spojené Arabské Emiráty, USA a Čína.

Třetí kapitola charakterizovala obchodní politiku Indie, v rámci níž došlo k výrazným změnám. Indie je jedním ze členů WTO a to ji zavazuje k prosazování postupného procesu

liberalizace obchodu. Avšak i přesto, že již došlo ke snížení celních tarifů a kvantitativních omezení, a Indie se tak více otevřela světu, tak i nadále je v některých odvětvích praktikována silná ochranářská politika. Indie již uzavřela několik smluv a dohod s jednotlivými státy či uskupeními, které napomáhají celkovému procesu liberalizace.

S liberalizací obchodní politiky souvisí také příliv přímých zahraničních investic, který byl zpočátku Indií spíše opomíjen. Dnes si naopak indická vláda jako jeden z hlavních cílů stanovuje vyvolat důvěru u zahraničních investorů a přilákat je do země. Podle konzultantské společnosti A.T. Kearney, která se zabývá průzkumem atraktivnosti zemí pro zahraniční investory, se Indie v roce 2012 umístila na druhém místě. Na místním trhu působí již několik zahraničních firem, jednou z nich je i společnost Škoda Auto a. s., která si zde svůj první výrobní závod otevřela již v roce 2001 ve městě Aurangabad a dnes na indický trh nedá dopustit.

Trvalo dlouhou dobu, než se Indie z hospodářského hlediska dostala do pohybu. Do budoucna má tato země velké ambice, a tak můžeme očekávat, že nás ještě v mnohém překvapí. Pokud se naplní příznivé prognózy, lze očekávat, že o 21. století budeme hovořit jako o „století indickém“. Mezi hlavní konkurenční výhody pro budoucnost země patří zejména příznivý demografický vývoj, demokratické zřízení, vzdělanost, postupné otevírání se světu a zvyšující se spolupráce se světovými ekonomikami. Na druhou stranu existují i názory, že pokud bude v zemi docházet k prohlubování sociálních problémů a projevům náboženské nesnášenlivosti, výsledkem by mohl být kolaps celé společnosti a rozpad státu.

Já se spíše přikláním k optimistické variantě, a to zejména díky hlavním konkurenčním výhodám, které hovoří ve prospěch země. I přesto, že bude nutné provést ještě řadu reforem a inovací v zemi, myslím si, že je dosti pravděpodobné, že se Indická republika vyšplhá až na vrchol pyramidu aktérů světové ekonomiky.

Použitá literatura

Knížní publikace

CIHELKOVÁ, E. a H. KUNEŠOVÁ. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 319. ISBN 80-7179-455-4.

CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 709. ISBN 80-7179-804-5.

FÁREK, J. a J. KRAFT. *Světová ekonomika za prahem nového století globálních změn: Vstup do 21. století*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2006, s. 252. ISBN 80-7372-142-2.

FILIPSKÝ, J. *Stručná historie států: Indie*. Praha: Nakladatelství Libri, s. 195. ISBN 978-80-7277-381-7.

KALÍNSKÁ, E. a L. ŠTĚRBOVÁ. *Mezinárodní obchod: (pro 2 MO 301)*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2007, s. 147. ISBN 978-80-245-1299-0.

KRAFT, J. a J. FÁREK. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008, s. 252. ISBN 978-80-7372-413-9.

KRÁSA, M., D. ZBAVITEL a D. MARKOVÁ. *Indie a Indové: od dávnověku k dnešku*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, s. 469, 1997. ISBN 80-7021-216-0.

NĚMEC, P., J. IRA a J. ŠVÁBENSKÁ. *Indie jako výzva a jako partner*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 138. ISBN 978-80-245-1229-7.

NICHOLSON, L. *Indie*. Brno: Computer Press, 2009, s. 400. ISBN 978-80-251-2701-8.

STRNAD, J. a J. FILIPSKÝ. *Dějiny Indie*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2003, s. 1185. Dějiny států. ISBN 80-7106-493-9.

Webové stránky

Aktuálně.cz. In: *2011: Svět budou pálit dluhy, inflace a možná i hlad* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=687004>.

Aktuálně.cz. In: *Inflace rozložila Tunisko, trápí už i mocné v Davosu* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=689311>.

A.T. Kearney. In: *Cautious Investors Feed a Tentative Recovery* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/cautious-investors-feed-a-tentative-recovery.html>.

Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.bimstec.org/>.

BBC News: Bbc.co.uk. In: *India census: population goes up to 1.21bn* [online]. [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-12916888>.

BBC News: Bbc.co.uk. In: *India's inflation rate falls sharply to 7,5 %* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/business-16572400>.

BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/indie/1000422/>.

BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export. In: *Indie: souhrnná teritoriální informace* [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/indie/indie-vyvoj-ekonomiky-4q-hdp-obchod/1000422/63233/>.

Capital Markets: Obchodník s cennými papíry. In: *India 2010* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://docs.capitalmarkets.sk/editor/File/IDdok/Analzy/2010/India%202010.pdf>.

Central intelligence agency. In: *South Asia: India* [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html>.

Česká televize. In: *Inflace v Indii na tříletém maximu, hrozí radikální zásah vlády* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/10895-inflace-v-indii-na-triletem-maximu-hrozi-radikalni-zasah-vlady/>.

Česká televize. In: *V polovině století ovládnou ekonomiku rozvojové země* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/111971-v-polovine-stoleti-ovladnou-ekonomiku-rozvojove-zeme/>.

Česko proti chudobě. In: *Krize a rozvojové země* [online]. Praha: Pražský institut pro globální politiku - Glopolis, o.p.s. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://www.ceskoprotichudobe.cz/pdf/glopolis_krize_a_rozvojove_zeme.pdf.

Česko-indická obchodní komora. In: *Historie vztahů* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.czechindia.com/cs/historie-vztahu>.

Český export: Magazín týdeníku profit. In: *Co může přinést rozvojový program z Dohá* [online]. [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://ceskyexport.tyden.cz/clanek/co-muze-prinest-rozvojovy-program-z-doha/>.

Department of Industrial Policy and Promotion: Ministry of Commerce and Industry. In: *FDI Policy* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://dipp.nic.in/English/Policies/Policy.aspx>.

Economy Watch. In: *India unemployment* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.economywatch.com/unemployment/countries/scenario-india.html>.

Economy Watch. In: *Foreign Direct Investment in India* [online]. [cit. 2012-04-04].
Dostupné z: <http://www.economywatch.com/foreign-direct-investment/fdi-india/>.

Euroekonom.cz: ekonomický portál. In: *Indie - rozvojová země s obrovským potenciálem* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-indie>.

Finanční noviny.cz: Ekonomický server ČTK. In: *UNCTAD: Přímé zahraniční investice loni stouply o 17 pct* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/unctad-prime-zahranicni-investice-loni-stouply-o-17-pct/745552>.

Gebrüder Weiss. In: *Časopis Air & Sea společnosti Gebrüder Weiss: Orange Globe* [online]. [cit. 2012-04-07].
Dostupné z: http://www.gw-world.cz/cz/media_pool/Corporate_Media/CZ_OrangeGlobe.pdf.

Government of India Ministry of Finance. In: *India's External Debt at end-December 2010* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://finmin.nic.in/press_room/2011/ExtDebt_Qdec2010.pdf.

Government of India Ministry of Finance. In: *INDIA'S EXTERNAL DEBT AS AT END-SEPTEMBER 2011* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: http://finmin.nic.in/the_ministry/dept_eco_affairs/economic_div/External%20Debt_sep_2011.pdf.

Government of India Ministry of Commerce and Industry: Department of Commerce. In: *Trends in India's Foreign Trade* [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annualreport_chapter2-2010-11.htm.

Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Commerce. In: *Commercial Relations and Trade Agreements* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: http://commerce.nic.in/publications/annual-report-pdf-2010-11/CHAPTER_7.pdf.

Government of India: Ministry of Commerce and Industry, Department of Industrial policy and Promotion. In: *Annual report 2010-2011* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: http://www.dipp.nic.in/English/Publications/Annual_Reports/AnnualReport_Eng_2010-11.pdf.

iDNES.cz: Ekonomika. In: *Indie neúspěšně krotí inflaci, ceny rostou o 10 procent* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/indie-neuspesne-kroti-inflaci-ceny-rostou-o-10-procent-pdo-/eko-zahranicni.aspx?c=A111025_102513_eko-zahranicni_fih.

iDNES.cz. In: *Z krize vzešli noví lídři - světovou ekonomiku povede Čína, Indie, Rusko a Brazílie* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/z-krize-vzesli-novi-lidri-svetovou-ekonomiku-povede-cina-indie-rusko-a-brazilie-gdu-/eko-zahranicni.aspx?c=A100209_165241_ekonomika_vem.

IMF International Monetary Fund. In: *India: Report for Selected Counties and Subjects* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/01/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2015&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=79&pr1.y=3&c=534&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPPPPC%2CPCPI%2CPCPIPCH&grp=0&a=.

Indická ambasáda v České republice. In: *Indicko - české vztahy* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: <http://www.india.cz/cs/indo-ceske-obchodni-vztahy/>.

JELÍNKOVÁ, M. *Indie ve Světové obchodní organizaci* [online]. 2010. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *Indie - ekonomická charakteristika země* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.

Ministerstvo průmyslu a obchodu. In: *Prověrky obchodních politik ve WTO* [online]. [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument7880.html>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu. In: *Strategie prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR v Indii* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument4994.html>.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *Indie by se mohla stát v období 2010-2012 třetím největším příjemcem přímých zahraničních investic na světě* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/newdelhi/cz/obchod_a_ekonomika/aktuality/indie_by_se_mohla_stat_v_obdobi_2010.html.

OECD. In: *India: country statistical profiles* [online]. [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=CSP2008>.

OECD. In: *Oecd Employment outlook - 2007 Edition: Výhled zaměstnanosti v zemích OECD - vydání roku 2007* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/28/35/38798413.pdf>.

Pavel Kohout: Články, komentáře a názory na převážně ekonomická a finanční témata. In: *Pracovní trh po indicku* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://pavelkohout.blogspot.com/2004/08/pracovn-trh-po-indicku.html>.

Reserve Bank of India: India's central bank. [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.rbi.org.in/home.aspx#>.

Reserve Bank of India: India's central bank. [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z: <http://www.rbi.org.in/scripts/AnnualReportPublications.aspx?Id=1029>.

South Asia Analysis Group. In: *India's look east policy* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.southasiaanalysis.org/%5Cpapers37%5Cpaper3662.html>.

Škoda Auto a. s. [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/CZE/Pages/homepage.aspx>.

Škoda Auto a. s. In: *Strategie značky ŠKODA - zaměřeno na Indii* [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: http://www.skoda-auto.cz/cs/about/info/news/News/Pages/2012_03_Strategie-SKODA-zacileno-na-Indii.aspx.

The Economic Times. In: *Rupee strengthened by 4.4% against US dollar in February: Namo Narain Meena* [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://economictimes.indiatimes.com/markets/forex/rupee-strengthened-by-4-4-against-us-dollar-in-february-namo-narain-meena/articleshow/12247619.cms>.

The Times of India. In: *Mauritius agrees to revise tax treaty* [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné z: http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2011-06-19/india/29676414_1_treaty-shopping-tax-havens-dtaas.

The World Bank: International Economics and Trade in South Asia. In: *India: Foreign Trade Policy* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/SOUTHASIAEXT/EXTSARREGTOPINTECOTRA/0,,contentMDK:20592520~menuPK:579454~pagePK:34004173~piPK:34003707~theSitePK:579448,00.html>.

UNdata: A world of information. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=India#Social>.

WTO: World trade organization. In: *India* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=IN>.

WTO: World trade organization. In: *India and the WTO* [online]. [cit. 2012-03-22]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/india_e.htm.

Zprávy.rohlas.cz. In: *Indická ekonomika roste, v HDP ale dále zaostává* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://www.rozhlaz.cz/zpravy/svetovaekonomika/_zprava/778044.